
D – ศิลปศาสตร์

แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมผู้สอนวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย

The Practice of Development and Encouragement Available for Sciences Instructors of China

นิธิภัทร กมลสุข¹

โอฬาร สุนทรานุสรณ์²

กมลชนก โตสงวน³

¹หัวหน้าสาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

²หัวหน้าสาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

³อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งเน้นศึกษาในประเด็นผู้สอนในสายวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนให้มีความสามารถทางวิทยาศาสตร์ การศึกษาครั้งนี้จึงเน้นในการคัดเลือกและการพัฒนาบุคลากรการศึกษาในสายวิทยาศาสตร์ จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนสายวิทยาศาสตร์เป็นอย่างมาก มีกระบวนการผลิตและพัฒนาครูผู้สอนอย่างเป็นระบบ มีสถาบันวิทยาศาสตร์จีน (Chinese Academy of Sciences, 中国科学院) ทำหน้าที่รับผิดชอบงานทางด้านวิทยาศาสตร์โดยตรง ตลอดจนการสนับสนุนทุนการศึกษา และมีการรวบรวมรายงานวิจัยเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลทางวิชาการของประเทศ เช่น ฐานข้อมูล China National Knowledge Infrastructure (CNKI) ปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาและความสำเร็จด้านการศึกษายสายวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย

คำสำคัญ: ระบบการศึกษา สายวิทยาศาสตร์ ผู้สอน สาธารณรัฐประชาชนจีน

ABSTRACT

This article aims to the practice of development and encouragement available for sciences Instructors of China. Instructor is the important factor to the development and support of students' science abilities. Our research focus in 2 main areas consists of personnel selection, Workforce Development of science teaching. The research finding indicated that China to focus on teaching of sciences seriously. the process and development of Instructors systematically. The agencies responsible for science directly with Chinese Academy of Sciences (中国科学院), as well as scholarships and a research collection of academic databases, such as "China National Knowledge Infrastructure (CNKI) databases. There are all factors that contribute to the development and key success in science education of China.

Keywords: Education System, Science Teaching, Instructors, China

บทนำ

นับตั้งแต่ประเทศจีนดำเนินนโยบายการเปิดประเทศตั้งแต่ปี 1979 รัฐบาลได้มุ่งเน้นพัฒนาการศึกษาและพัฒนาอาจารย์ในระบบการศึกษาเป็นภารกิจแรกๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งผลต่อการพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าในทุกๆ ภาคส่วน ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า ประเด็นสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติผ่านระบบการศึกษา คือ การปฏิรูปการศึกษาโดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา ร่วมกันพัฒนาระบบการศึกษาที่สอดคล้องกับสังคมและเศรษฐกิจของประเทศจีน ขณะเดียวกันก็ต้องธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และจุดเด่นของสังคมจีน โดยเฉพาะการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งหากพิจารณาคะแนนเฉลี่ยจากโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Programme for International Student Assessment, PISA) ในปี 2012 ขององค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาเศรษฐกิจ (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD) ผลประเมินด้านวิทยาศาสตร์ปรากฏว่า เขตเศรษฐกิจ/ประเทศที่ได้คะแนนสูงสุด คือ นครเซี่ยงไฮ้ ประเทศจีน ได้ 580 คะแนน (คะแนนมาตรฐานเฉลี่ย 501 คะแนน) ส่วนประเทศไทยได้คะแนน 444 คะแนน จากผลการประเมินของ PISA ในปี 2012 จึงสรุปได้ว่า นักเรียนในนครเซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน มีผลการประเมินความสามารถด้านวิทยาศาสตร์สูงที่สุดในโลก จากผลการประเมินดังกล่าวจึงเป็นแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ ที่จะศึกษาแนวทางเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสายวิทยาศาสตร์ของประเทศจีน โดยมุ่งประเด็นที่ผู้สอน ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนให้มีความสามารถทางสายวิทยาศาสตร์ ภายใต้วัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการคัดเลือกผู้สอนวิทยาศาสตร์ของประเทศจีน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้สอนวิทยาศาสตร์ของประเทศจีน
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนารูปแบบวิธีการสอนวิทยาศาสตร์ของประเทศจีน

ขอบเขตของการวิจัย

โครงการนี้ต้องการศึกษาแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมผู้สอนของประเทศจีน ซึ่งได้คัดเลือกผู้บริหารและผู้สอนมหาวิทยาลัยปักกิ่ง (Peking University) มหาวิทยาลัยชิงหวา (Tsinghua University) มหาวิทยาลัยเจ้อเจียง (Zhejiang University) และมหาวิทยาลัยฟู่ตัน (Fudan University) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของเอเชียมาเป็นกรณีศึกษา โดยจะดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษาในสายวิทยาศาสตร์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบแนวทางการคัดเลือกผู้สอนวิทยาศาสตร์ของประเทศจีน
2. ทราบแนวทางการพัฒนาผู้สอนวิทยาศาสตร์ของประเทศจีน
3. ทราบแนวทางในการพัฒนารูปแบบวิธีการสอนวิทยาศาสตร์ของประเทศจีน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของสาธารณรัฐประชาชนจีน” เป็นการวิจัยที่มุ่งเสนอแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ที่เน้นกรณีศึกษาจากประเทศจีน ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาเอกสาร (Documentary Study) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ

1) ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล ประกอบด้วย เอกสาร ตำรา งานวิจัย บทความ สารนิพนธ์และวิทยานิพนธ์ทั้งในระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต ในประเด็นเกี่ยวกับระบบการศึกษา การส่งเสริมการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ข้อมูลจากมหาวิทยาลัยที่เลือกมาเป็นกรณีศึกษาและรูปแบบการพัฒนาและส่งเสริมผู้สอนในสายวิทยาศาสตร์ของประเทศจีน

2) ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในประเด็นข้อสงสัยเพิ่มเติมจากเอกสารที่ค้นพบ

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการเก็บรวบรวมด้วยวิธีการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษาในสายวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยที่เลือกมาศึกษาเป็นกรณีศึกษาที่มีเครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยเชื่อมโยงของข้อมูลที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมผู้สอนวิทยาศาสตร์ของประเทศจีนที่สัมพันธ์กับบริบทกับประเทศไทย ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ระบบการศึกษาของประเทศจีน

การศึกษาถือเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศจีน โดยประเทศจีนให้ความสำคัญกับการศึกษาตั้งแต่ในสมัยราชวงศ์ถัง ซึ่งมีระบบสอบคัดเลือกคนเก่งให้มาเป็นข้าราชการ หรือที่เรียกกันว่าระบบการสอบ “จอหงวน” (狀元) ในปัจจุบัน ประเทศจีนได้แบ่งการศึกษาออกเป็น ระดับชั้นอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา และยังมีหลักสูตรฝึกอบรมความชำนาญทางวิชาชีพ เพื่อรองรับการพัฒนาของประเทศในอนาคตอีกด้วย

หลังจากผ่านไปหนึ่งศตวรรษของการพัฒนาและการปฏิรูป ประเทศจีนได้จัดตั้งหลักสูตรการศึกษาที่มีความสมบูรณ์มากขึ้นและหลักสูตรการศึกษานี้ก็ได้รับการยอมรับจาก “กฎหมายการศึกษาของประเทศจีน” ต่อมาในปี 1995 ได้นำแนวคิด “การศึกษาก่อนวัยเรียน ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา” รวมทั้งนำ “การศึกษาภาคบังคับ อาชีวศึกษาและการศึกษาผู้ใหญ่” มาเป็นหลักและข้อกำหนดของหลักสูตรการศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานของระบบการศึกษาประเทศจีน นอกจากนี้ การศึกษาสังคมวัฒนธรรม การดำเนินชีวิตและการศึกษา นอกโรงเรียนของผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะก็ถูกปรับให้เข้ากับขอบข่ายของกฎหมายใหม่

หากมองหลักสูตรการศึกษาของประเทศจีนในปัจจุบันจากแนวดั้ง จะพบว่า การศึกษาถูกแบ่งออกเป็น 4 ช่วง คือ การศึกษาปฐมวัย ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา โดยช่วงการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเรียกว่า การศึกษาภาคบังคับ

1) การศึกษาปฐมวัย การศึกษาของเด็กที่มีอายุ 3-6 ปี ผู้สอนมีหน้าที่เลี้ยงดูเด็กและให้ความรู้ไปควบคู่กัน โดยเน้นให้พัฒนาเด็ก ทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรมและด้านอื่นๆ ส่งเสริมให้ร่างกายและจิตใจพัฒนาไปพร้อมกัน

2) การศึกษาระดับประถมศึกษา เน้นไปที่หลักสูตรเต็มวันของประถมศึกษา รับนักเรียนอายุตั้งแต่ 6-7 ปี หลักสูตรการศึกษามีระยะเวลา 6 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของการพัฒนาในด้านต่างๆสำหรับเด็ก และมีโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่เปิดสอนนอกเวลาให้แก่ผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วย

3) การศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วยหลักสูตรเต็มวันของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป โรงเรียนวิชาชีพเฉพาะ โรงเรียนอาชีวศึกษา โรงเรียนการช่าง โรงเรียนมัธยมศึกษาเกษตร โรงเรียนที่ให้ทำงานและเรียนมัธยมไปควบคู่กัน โรงเรียนมัศึกษานอกเวลา เป็นต้น หลักสูตรเต็มวันของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป แบ่งเป็นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี ส่วนโรงเรียนวิชาชีพเฉพาะ โรงเรียนอาชีวศึกษาและโรงเรียนการช่าง จะรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรมีระยะเวลา 3-4 ปี มีเป้าประสงค์ในการสร้างบุคลากรทางเทคนิคระดับกลางและแรงงานที่มีทักษะ

4) การศึกษาระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยหลักสูตรเต็มวันของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา อาทิเช่น มหาวิทยาลัยปิด มหาวิทยาลัยเปิด วิทยาลัย วิทยาลัยเทคนิค บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเฉพาะทางอื่นๆ เช่น มหาวิทยาลัยวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ มหาวิทยาลัยจดหมายและวารสาร มหาวิทยาลัยกีฬา มหาวิทยาลัยภาพยนตร์และการละคร เป็นต้น หลักสูตรเต็มวันของมหาวิทยาลัยมีระยะเวลา 4-5 ปี หลักสูตรการศึกษาของวิทยาลัยมีระยะเวลา 2-3 ปี หลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาโทมีระยะเวลา 2-3 ปี หลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาเอก โดยปกติมีระยะเวลา 4 ปี หน้าที่ของการศึกษาระดับอุดมศึกษา คือ สร้างอาชีพแก่ประชาชนในประเทศโดยการฝึกอบรมให้เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน นอกจากนี้ ประเทศจีนยังมีการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษาอีกหลายรูปแบบ เช่น วิทยาลัยเทคนิคและมหาวิทยาลัยเฉพาะทางอื่นๆ รวมถึงระบบการศึกษแบบเรียนและสอบด้วยตนเอง โดยให้ผู้ที่ผ่านการเรียนด้วยตนเองเข้าร่วมการสอบที่รัฐจัดขึ้น ผู้ที่สอบผ่านจะได้รับประกาศนียบัตรจบการศึกษา และได้รับการยอมรับคุณสมบัติเหมือนกับการจบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั่วไป

ระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของจีน

ปัจจุบัน การสอบครั้งใหญ่ของประเทศจีนแบ่งออกเป็นสามประเภท คือ สอบเพื่อใช้สมัครเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย สอบเพื่อใช้สมัครเรียนต่อด้วยตนเองและสอบเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่ โดยการสอบเพื่อใช้สมัครเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยถือเป็นการสอบที่มีความสำคัญมากที่สุดของประเทศจีน (ไม่รวมฮ่องกง มาเก๊า และไต้หวัน) เพราะถือเป็นมาตรฐานในการสมัครเข้าเรียนต่อและเลือกมหาวิทยาลัย ระบบการสอบนี้เริ่มใช้เมื่อปี ค.ศ.1952 มีการยกเลิกการใช้ระบบการสอบนี้ชั่วคราวในปี ค.ศ.1965 และได้ถูกนำกลับมาใช้ใหม่อีกครั้งในปี ค.ศ. 1977 จนถึงปัจจุบัน ผลการสอบที่ได้จะถูกใช้เป็นสิ่งวัดความสามารถและคุณภาพของนักเรียนกับมหาวิทยาลัยที่เหมาะสม ระบบการสอบนี้ได้รับการยอมรับว่ามีความน่าเชื่อถือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม และความสามารถในการคัดแยกสูง นักเรียนที่ถูกคัดเลือกว่ามีสติปัญญาดีจะมีโอกาสเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศ เพื่อ

ฝึกอบรมให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพต่อไป โดยการสอบเข้ามหาวิทยาลัยนี้ กระทรวงศึกษาธิการของประเทศจีนจะเป็นผู้ออกข้อสอบและส่งข้อสอบต่อไปยังสนามสอบประจำแต่ละมณฑล วันสอบเข้ามหาวิทยาลัยถูกกำหนดไว้ในวันที่ 6-8 มิถุนายนของทุกปี

เมืองและมณฑลส่วนใหญ่จะจัดการสอบเข้ามหาวิทยาลัย (高考) นี้ ปีละหนึ่งครั้ง แต่จะมีเมืองและมณฑลส่วนน้อยบางส่วนของที่จัดการสอบปีละสองครั้ง ครั้งที่เพิ่มขึ้นนั้นจะเรียกว่าการสอบเข้ามหาวิทยาลัยประจำฤดูใบไม้ผลิ (春季高考) โดยในแต่ละเมืองและมณฑลของประเทศจีน จะมีระบบในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่แตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น

ระบบ 3+X โดย 3 หมายถึงวิชาภาษาจีน วิชาคณิตศาสตร์และวิชาภาษาต่างประเทศ X หมายถึงวิชาเลือก ซึ่งสามารถเลือกได้จากวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป (รวมวิชาฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา) หรือสังคมศาสตร์ทั่วไป (รวมวิชาการเมือง ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์) คะแนนเต็มของระบบนี้คือ 700 คะแนน แบ่งเป็นวิชาภาษาจีน 150 คะแนน วิชาคณิตศาสตร์ 150 คะแนน วิชาภาษาต่างประเทศ 150 คะแนน และวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปหรือสังคมศาสตร์ทั่วไป 300 คะแนน ซึ่งระบบนี้จะใช้กันอย่างแพร่หลาย อาทิ เมืองปักกิ่ง เมืองเทียนจิน มณฑลชานซี และมณฑลเหอหลิงเจียง เป็นต้น

ระบบ 3+X+วิชาเลือกอื่นๆ ซึ่งระบบนี้จะใช้ในมณฑลเจ้อเจียง โดย 3 หมายถึงวิชาภาษาจีน วิชาคณิตศาสตร์และวิชาภาษาต่างประเทศ X หมายถึงวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป (วิชาฟิสิกส์ เคมี และชีววิทยา) หรือสังคมศาสตร์ทั่วไป (วิชาการเมือง ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์) และวิชาเลือกอื่นๆ โดยการให้คะแนนแบ่งเป็นวิชาภาษาจีน 150 คะแนน วิชาคณิตศาสตร์ 150 คะแนน วิชาภาษาต่างประเทศ 150 คะแนน วิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปหรือสังคมศาสตร์ทั่วไป 300 คะแนน และวิชาเลือกอื่นๆ 60 คะแนน

ระบบ 3+วิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปหรือสังคมศาสตร์ทั่วไป+ความสามารถพื้นฐาน ระบบนี้จะใช้ในมณฑลเจียงซู การให้คะแนนแบ่งเป็นวิชาภาษาจีน 150 คะแนน วิชาคณิตศาสตร์ 150 คะแนน วิชาภาษาต่างประเทศ 150 คะแนน วิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปหรือสังคมศาสตร์ทั่วไป 240 คะแนน และความสามารถพื้นฐาน 60 คะแนน

ระบบ 3+1 ระบบนี้จะใช้ในเมืองเซี่ยงไฮ้ โดย 3 หมายถึงวิชาภาษาจีน วิชาคณิตศาสตร์และวิชาภาษาต่างประเทศ 1 หมายถึงวิชาเลือก ซึ่งสามารถเลือกได้จากวิชาการเมือง ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี หรือชีวะ คะแนนเต็มของระบบนี้คือ 600 คะแนน แบ่งเป็นวิชาภาษาจีน 150 คะแนน วิชาคณิตศาสตร์ 150 คะแนน วิชาภาษาต่างประเทศ 150 คะแนน และวิชาเลือก 150 คะแนน

ระบบ 3+การวัดระดับเฉพาะทาง+การวัดคุณภาพทั่วไป ระบบนี้จะใช้ในมณฑลซานตง โดย 3 หมายถึงวิชาภาษาจีน วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาภาษาต่างประเทศ การให้คะแนนแบ่งเป็นวิชาภาษาจีน 160 คะแนน วิชาคณิตศาสตร์ 160 คะแนน วิชาภาษาต่างประเทศ 120 คะแนน การสอบวัดระดับเฉพาะทางโดยแบ่งเป็นวิชาบังคับ และวิชาเลือกอีกอย่างละ 100 และ 120 คะแนน

ระบบ 3+3+การทดสอบทั่วไป โดย 3 วิชาแรกหมายถึงวิชาภาษาจีน คณิตศาสตร์และภาษาต่างประเทศ 3 วิชาถัดมาหมายถึงวิชาการเมือง ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์สำหรับนักเรียนสายศิลป์ หรือวิชาฟิสิกส์ เคมี ชีวะ สำหรับนักเรียนสายวิทย์ และการทดสอบทั่วไป ซึ่งระบบนี้จะใช้ในมณฑลไหหนาน การส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์ของประเทศจีน

ประเทศจีนถือได้ว่ามีสถาบันการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์หลายแห่ง เนื่องจากค่านิยมของผู้ปกครองที่สนับสนุนให้บุตรหลานเรียนในสายวิทยาศาสตร์ อ้างอิงจากบทสัมภาษณ์ของ Wei Rui (Wei Rui¹, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2557) ที่กล่าวว่า “ผู้ปกครองในประเทศจีนมีค่านิยมสนับสนุนให้บุตรหลานเรียนในสายวิทยาศาสตร์ เนื่องจากพวกเขาเหล่านั้นคิดว่าผู้ที่เรียนในสายวิทยาศาสตร์จะมีโอกาสได้เป็นผู้นำทางสังคมและมีโอกาสได้งานทำมากกว่า...” และจากข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการที่แสดงจำนวนนักเรียนจีนที่สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า มีถึงร้อยละ 87.0 ในปี ค.ศ. 2012 ที่เรียนต่อในระดับอุดมศึกษา และในจำนวนนี้มีผู้ศึกษาในสายวิทยาศาสตร์ (คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์และคณะเกษตรศาสตร์) ที่อยู่ในระบบประมาณร้อยละ 40 ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1: สัดส่วนของนักศึกษาจีนคณะต่างๆ ในปี ค.ศ. 2012

	สำเร็จการศึกษา	สอบเข้า	อยู่ในระบบ	ประมาณการในปี ค.ศ. 2013
ปรัชญา	2,038	2,335	8,840	2,172
เศรษฐศาสตร์	188,257	216,289	838,204	196,306
กฎหมาย	121,634	133,717	516,789	125,144
ศึกษาศาสตร์	103,884	142,812	517,590	116,046
วรรณคดี	588,198	707,543	2,668,900	630,275
ภาษาต่างประเทศ	201,115	205,236	810,846	202,855
ศิลปศาสตร์	240,957	337,810	1,215,535	271,742
ประวัติศาสตร์	15,588	18,926	70,769	16,478
วิทยาศาสตร์	294,060	344,671	1,314,644	314,954
วิศวกรรมศาสตร์	964,583	1,195,234	4,522,917	1,050,503
เกษตรศาสตร์	53,789	63,974	244,261	58,767
แพทยศาสตร์	178,085	228,294	1,006,410	195,108
บริหารธุรกิจ	528,357	686,779	2,561,564	580,745
สาขาอื่นๆ	328,571	367,421	1,443,936	354
ผลรวม	3,038,473	3,740,574	14,270,888	3,286,498

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทย (2556)

ประเทศจีนได้สนับสนุนให้สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาทำการเรียนการสอนในสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยได้จัดทำแผนปฏิบัติการเสริมสร้างระบบการศึกษาของประเทศเพื่อการเตรียมพร้อมสำหรับการก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ของประเทศ (Action Scheme for Invigorating Education Towards the 21st Century) ด้วยตระหนักว่า วิทยาศาสตร์และการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศให้ทันสมัย ประธานาธิบดีเจียง

¹Wei Rui อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนเคมี มหาวิทยาลัยครุศาสตร์ปักกิ่ง

เจ้อหมิน (Jiang ZheMin) กล่าวว่าความแข็งแกร่งและการแข่งขันระหว่างประเทศของจีนจะก้าวไปได้ด้วยการพัฒนาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ความรู้ และการศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งรัฐบาลจีนได้กำหนดไว้เป็นยุทธศาสตร์ลำดับต้นๆของประเทศ และเพื่อให้ส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รัฐบาลยังมีนโยบายที่จะสร้างอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and technology parks) บริเวณรอบสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ตามความสนใจทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนนักศึกษา ที่เพิ่มมากขึ้น

การพัฒนาศักยภาพของผู้สอนในมหาวิทยาลัยด้านวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้สอนตลอดจนบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ รวมไปถึงการพัฒนา งานวิจัยเพื่อตอบสนองต่อการเติบโตของเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยมหาวิทยาลัยชั้นนำของจีน อาทิ มหาวิทยาลัยปักกิ่ง มหาวิทยาลัยชิงหวา มหาวิทยาลัยเหอหนาน มหาวิทยาลัยฟู่ตัน มหาวิทยาลัยหนานไค มหาวิทยาลัยเจ้อเจียง มหาวิทยาลัยหนานจิง มหาวิทยาลัยการคมนาคมแห่งเซี่ยงไฮ้ มหาวิทยาลัยอู่ฮั่น และมหาวิทยาลัยเทียนจิน ล้วนแต่ให้ความสนใจต่อการผลิตบุคลากรและองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมหาวิทยาลัยเหล่านี้จะมีทุนการศึกษา ทั้งยังร่วมมือกับหน่วยงานทางวิทยาศาสตร์ เช่น Chinese Academy of Sciences (中国科学院) และ The Academy of Sciences for developing world (发展中国家科学院) ในการสนับสนุนทุนการศึกษาแก่ผู้ที่สนใจศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้รัฐบาลยังได้สนับสนุนทุนวิจัยทุนวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ โดยในปี ค.ศ. 2010 มหาวิทยาลัยชั้นนำของจีนได้รับเงินสนับสนุนการวิจัยตามตารางที่ 2 ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่ามหาวิทยาลัยที่ได้รับทุนวิจัยใน 5 อันดับแรกนั้นล้วนเป็นมหาวิทยาลัยที่สนับสนุนการวิจัยและการเรียนการสอนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ตารางที่ 2: จำนวนเงินสนับสนุนการวิจัยของมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศจีน 5 อันดับแรกในปี ค.ศ. 2010

มหาวิทยาลัย	เงินสนับสนุนการวิจัย (ล้านหยวน)
มหาวิทยาลัยชิงหวา	3,602
มหาวิทยาลัยเจ้อเจียง	2,752
มหาวิทยาลัยปักกิ่ง	2,000
มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีฮวาจง	1,400
มหาวิทยาลัยตะวันออกเฉียงใต้ (มหาวิทยาลัยตงหนาน)	1,100

ที่มา: ศูนย์เครือข่ายวิจัยและศึกษาจีน. (2557).

จากกรณีศึกษาของมหาวิทยาลัยชั้นนำด้านวิทยาศาสตร์ของประเทศจีนทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยชิงหวา มหาวิทยาลัยเจ้อเจียง และมหาวิทยาลัยฟู่ตัน ที่ให้ความสำคัญต่อการสร้างผลงานวิชาการทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากเพราะการผลิตผลงานวิชาการจะเป็นเครื่องมือที่พัฒนาความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ ทั้งยังสะท้อนถึงคุณภาพด้านงานวิชาการของสถาบันการศึกษานั้น ๆ ด้วย ซึ่งจากบทสัมภาษณ์ของ

ศาสตราจารย์ ดร. Lin Jian (Lin Jian², สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2557) ได้กล่าวถึงการผลิตผลงานวิชาการของสถาบันการศึกษานโยบายการศึกษาและความเป็นผู้นำว่า “อาจารย์ต้องมีผลงานในระดับดีมากและต้องได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการต่างประเทศ และผู้ที่เสนอขอตำแหน่งทางวิชาการจะต้องมีผลงานเป็นไปตามเกณฑ์และต้องอยู่ในอันดับดีมากเมื่อเทียบกับอาจารย์ทั้งหมดที่ต้องการตำแหน่งทางวิชาการ” ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของ รองศาสตราจารย์ ดร. Cheng Yuan (Cheng Yuan³, สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2557) ที่กล่าวถึงมาตรการของวิทยาลัยการพัฒนาสังคมและนโยบายสาธารณสุขมหาวิทยาลัยฟู้ตัน ที่กล่าวถึงมาตรการของมหาวิทยาลัยที่มีต่ออาจารย์ที่ไม่มีผลงานทางวิชาการว่า “การเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยชั้นนำในประเทศจีน และต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกจากต่างประเทศ โดยจะต้องมีการผลิตผลงานทางวิชาการที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในระดับนานาชาติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งภายในหกปีต้องดำรงตำแหน่งทางวิชาการในระดับรองศาสตราจารย์ขึ้นไป ถ้าหากไม่เป็นไปตามเงื่อนไขนี้จะไม่ได้รับการพิจารณาให้เป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยอีก” และยังสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของ ดร. Zhao Kang (Zhao Kang⁴, สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2557) อาจารย์จากมหาวิทยาลัย เจ้อเจียงที่กล่าวว่า “การดำรงตำแหน่งทางวิชาการตำแหน่งรองศาสตราจารย์ที่นี้ต้องเป็นอาจารย์มาไม่น้อยกว่าสามปี จึงจะมีสิทธิ์ขอตำแหน่งทางวิชาการได้และต้องมีผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง โดยผู้ที่ได้ตำแหน่งทางวิชาการนี้จะต้องจัดอยู่ในระดับดีมาก จากผู้ที่นำผลงานมาเสนอขอตำแหน่งทางวิชาการนี้ทั้งหมด”

ทั้งนี้มหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งยังได้คำนึงถึงภาระการสอนของอาจารย์ผู้สอนเป็นหลัก โดยมีแนวคิดว่าการบวนการทำผลงานทางวิชาการนั้น ผู้สอนต้องใช้เวลาและมีสิ่งสนับสนุนทั้งทรัพยากรและเงินทุนสนับสนุน รองศาสตราจารย์ ดร. Lin Jian (Lin Jian, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2557) ได้กล่าวว่า “ในปี ค.ศ. 2011 มหาวิทยาลัยได้รับเงินทุนสนับสนุนทั้งสิ้นประมาณ 3,000 ล้านหยวน ซึ่งเพิ่มจากปี ค.ศ. 2001 ที่ได้รับ 800 ล้านหยวน และในปี ค.ศ. 2013 มหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณประมาณ 4,000 ล้านหยวน ซึ่งงบประมาณดังกล่าวถ้าเทียบกับมหาวิทยาลัยชั้นนำอย่างมหาวิทยาลัยปักกิ่ง จะพบว่ามหาวิทยาลัยปักกิ่ง ได้รับทุนสนับสนุนจากรัฐบาลคิดเป็น 2 ใน 3 ส่วนของที่นี่” ในขณะที่เมื่อพิจารณาถึงภาระงานสอนของมหาวิทยาลัยฟู้ตัน รองศาสตราจารย์ ดร. Cheng Yuan (Cheng Yuan, สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2557) ได้กล่าวว่า “อาจารย์ที่มหาวิทยาลัยจะมีภาระงานสอนประมาณ 2-4 วิชาต่อปีการศึกษา” ส่วนมหาวิทยาลัยเจ้อเจียง ภาระการสอนของอาจารย์ก็ได้แตกต่างกันมากนี้ ทั้งนี้อาจารย์ที่สอนในระดับปริญญาตรียังมีเงินสนับสนุนให้มีผู้ช่วยนักวิจัย โดย ดร. Zhao Kang (Zhao Kang, สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2557) กล่าวว่า “อาจารย์ที่สอนในระดับปริญญาตรีจะมีภาระการสอนปีละประมาณ 3 วิชา หรือโดยเฉลี่ยหนึ่งปีการศึกษาอาจารย์จะสอนไม่ต่ำกว่า 120 คาบ ส่วนเรื่องงานวิจัย อาจารย์จะเป็นผู้เสนอหัวข้อวิจัยต่อหน่วยงานส่วนกลางของมหาวิทยาลัยให้นำเสนอต่อรัฐบาลจีน เพื่อพิจารณาเงินสนับสนุน โดยมีระยะเวลาสามปีต่อหนึ่งโครงการ ส่วนเงินทุนสนับสนุนจะมีตั้งแต่หนึ่งหมื่นถึงหนึ่งแสนหยวนขึ้นอยู่กับโครงการ โดยบางโครงการอาจารย์อาจทำคนเดียวและมีผู้ช่วยนักวิจัยเป็นนักศึกษาในสังกัด หรือบางโครงการอาจทำงานร่วมกันเป็นทีมวิจัย”

²Prof.Lin Jian รองผู้อำนวยการศูนย์วิจัยบริหารและวางแผนการศึกษา มหาวิทยาลัยชิงฮวา

³Assoc.Prof.Cheng Yuan อาจารย์ประจำ คณะการพัฒนาสาธารณสุขและนโยบายสังคม มหาวิทยาลัยฟู้ตัน

⁴Dr.Zhao Kang อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้อเจียง

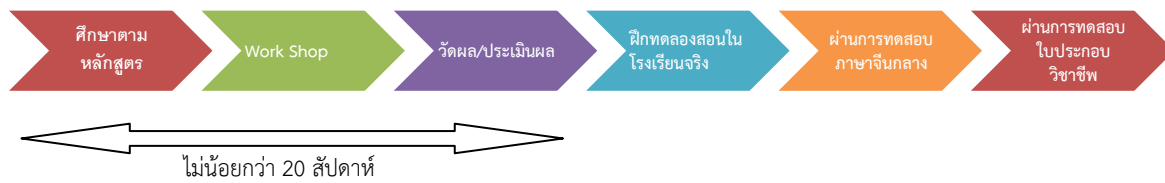
สำหรับการพัฒนาอาจารย์ด้านการสอนก็ถือว่าเป็นอีกส่วนหนึ่งที่จะส่งเสริมให้อาจารย์มีเทคนิควิธีการสอนที่สามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ “โดยอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเจ้อเจียง นอกจากคุณสมบัติที่ต้องจบการศึกษาระดับปริญญาเอก มีประสบการณ์การเรียน การฝึกอบรมหรือวิจัยในต่างประเทศและผลิตผลงานวิจัยต่อเนื่องแล้ว เมื่อเข้ามาเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยจะต้องผ่านหลักสูตรอบรมการเป็นอาจารย์ประมาณหนึ่งสัปดาห์ ได้รับใบรับรองการเป็นอาจารย์ในระดับมหาวิทยาลัย ทั้งนี้จะต้องผ่านเกณฑ์การสอบภาษาจีนกลาง ทฤษฎีการสอนระดับอุดมศึกษา จิตวิทยาการศึกษา นโยบายการศึกษาและประวัติศาสตร์การศึกษา เมื่อเป็นอาจารย์ใหม่จะต้องมีอาจารย์พี่เลี้ยงที่ให้คำปรึกษาเป็นผู้ชี้แนะการสอนตลอดจนขั้นตอนต่างๆก่อนสอนจริงประมาณ 1 ปีการศึกษา” ดร.Zhao Kang (Zhao Kang, สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2557) กล่าว ซึ่งพบว่าสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของศาสตราจารย์ ดร. Lin Jian (Lin Jian, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2557) จากมหาวิทยาลัยชิงหว่าที่กล่าวว่า “มีโครงการหลายโครงการของมหาวิทยาลัยที่ส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนได้ทดลองสอนก่อนการสอนจริง และในการคัดเลือกอาจารย์ผู้สอน จะต้องมีการสัมภาษณ์งานที่สัมพันธ์กับสาขาวิชาที่จะสอนก่อนจึงจะสามารถสอนได้” ทั้งนี้ พบว่าแนวทางของมหาวิทยาลัยเจ้อเจียงและมหาวิทยาลัยชิงหว่าขัดแย้งกับแนวทางการพัฒนาอาจารย์ของมหาวิทยาลัยผู้ดำเนินที่จะ “เน้นให้อาจารย์มีประสบการณ์ในต่างประเทศทางยุโรปและอเมริกา โดยไม่เน้นการฝึกอบรมอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมากนัก โดยแนวทางที่บางคณะในมหาวิทยาลัยใช้ คือการส่งอาจารย์ไปเรียนวิชาที่อาจารย์ผู้นั้นจะต้องสอนในมหาวิทยาลัยชั้นนำต่างประเทศ ซึ่งโดยเฉลี่ยใช้เวลาครั้งละประมาณหนึ่งปี แล้วก็นำความรู้และวิธีการที่ได้รับนั้น มาประยุกต์ใช้สอนในมหาวิทยาลัย พอสอนวิชาเต็มได้ 2-3 ปีก็ไปหาความรู้ในต่างประเทศอีกครั้งแล้วนำกลับมาสอนใหม่เป็นวัฏจักรเช่นนี้เรื่อยไป” รองศาสตราจารย์ ดร. Cheng Yuan (Cheng Yuan, สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2557) กล่าว

การผลิตผู้สอนในสายวิทยาศาสตร์

ในการศึกษาหลักสูตรสำหรับผู้สอนในสายวิทยาศาสตร์ จะประกอบด้วยวิชาเฉพาะในแต่ละสาขา ได้แก่ วิชาจิตวิทยาทั่วไป วิชาจิตวิทยาการศึกษา วิชาประวัติศาสตร์การศึกษาของประเทศจีน วิชาประวัติศาสตร์การศึกษาของต่างประเทศ วิชาทฤษฎีการศึกษา วิชาทฤษฎีการสอน วิชาหลักคุณธรรม วิชาสังคมศาสตร์การศึกษา วิชาประเมินผลการศึกษา วิชาปรัชญาการศึกษา วิชาหลักการสอนคณิตศาสตร์ระดับประถมและมัธยม วิชาคณิตศาสตร์ระดับสูง วิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ วิชาเคมี วิชาทดลอง วิทยาศาสตร์สิ่งมีชีวิต วิชาเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์สมัยปัจจุบัน วิชาการเขียนแบบวิศวกรรม วิชาการประดิษฐ์เทคโนโลยี วิชาการศาสตร์ประยุกต์ วิชาเทคโนโลยีเครื่องกล วิชาเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และไฟฟ้า วิชาการประดิษฐ์และออกแบบเทคโนโลยี วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ วิชาพื้นฐานเทคโนโลยีอัตโนมัติ วิชาหลักการสอนกิจกรรมแบบบูรณาการ วิชาหลักการสอนการสร้างสรรค์เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ ซึ่งวิชาหลักการสอนการสร้างสรรค์เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ วิชาหลักการสอนกิจกรรมแบบบูรณาการ วิชาการประดิษฐ์และออกแบบเทคโนโลยี และวิชาหลักการสอนวิทยาศาสตร์ ถือเป็นวิชาเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์พิเศษของสาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

ส่วนวิธีการสอนของหลักสูตรนี้ นอกจากการเรียนการสอนวิชาทั่วไปแล้ว ยังต้องทำการเข้าฟังและสังเกตการณ์อาจารย์ผู้สอน ฝึกสอน ทำแบบสำรวจทางสังคมและแบบวัดผล ประเมินผลทางการศึกษาโดยกิจกรรมเสริมเหล่านี้ต้องทำไม่น้อยกว่า 20 สัปดาห์ จากนั้นจะต้องไปทดลองฝึกสอนในโรงเรียนจริง ซึ่งก่อนสำเร็จการศึกษาจะต้องผ่านการทดสอบภาษาจีนกลาง โดยขั้นตอนการเรียนการสอนในหลักสูตรนี้เป็นไปตามแผนภาพที่

1 ส่วนผู้ที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในสาขาครุศาสตร์การสอนหากมีความประสงค์จะเป็นครูจะต้องผ่านการฝึกอบรมคุณสมบัติความเป็นครู และต้องผ่านการทดสอบวัดคุณสมบัติความเป็นครูจึงจะสามารถสอนได้

แผนภาพที่ 1: ขั้นตอนการเรียนสาขาครุศาสตร์การสอนวิทยาศาสตร์ของจีน

จากกรณีศึกษาการจัดการเรียนการสอนในสาขาครุศาสตร์ เอกการสอนวิชาเคมี ของมหาวิทยาลัยครุศาสตร์ปักกิ่ง (Beijing Normal University, 北京师范大学) พบว่า มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนเชิงปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี ซึ่งนักศึกษาในหลักสูตรจะเข้าเป็นผู้ช่วยอาจารย์ตั้งแต่ปริญญาตรี โดยนักศึกษาจะได้รับเงินสนับสนุนจากการเป็นผู้ช่วยอาจารย์ และมหาวิทยาลัยยังมีระบบการดูแลนักศึกษาที่จะแบ่งอาจารย์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ อาจารย์ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาเรื่องการเรียนและอาจารย์ที่ให้คำปรึกษาเรื่องการใช้ชีวิต

ส่วนคุณสมบัติอื่นของผู้ที่จะผ่านการเป็นผู้สอนจากมหาวิทยาลัยแห่งนี้ที่เพิ่มเติมจากคุณสมบัติพื้นฐาน คือ

- เรียนครบ 140 หน่วยกิต
- ผ่านการทดสอบภาษาอังกฤษก่อนสำเร็จการศึกษา (College English Test: CET)
  - ผ่านระดับขึ้นไป 4 จึงจะสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
  - ผ่านระดับ 6 ขึ้นไปจึงจะสามารถศึกษาต่อระดับปริญญาโท
- การฝึกงานแบ่งเป็น 2 กรณี ได้แก่

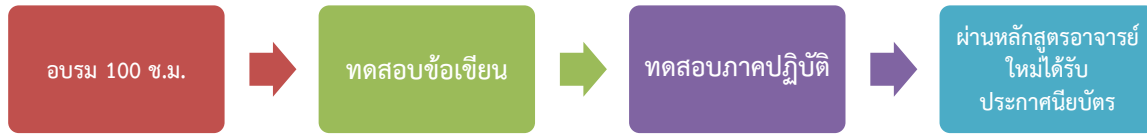
กรณีที่ 1 เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วมีความประสงค์จะเป็นครู

- นักศึกษาที่ได้รับทุนจากมณฑล ต้องฝึกสอนไม่น้อยกว่า 2 เดือน
- นักศึกษาที่ไม่ได้รับทุนจากมณฑล ต้องฝึกสอนไม่น้อย 1 เดือน

กรณีที่ 2 เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วไม่มีความประสงค์จะเป็นครูจะต้องไปศึกษาดูงานในสถานประกอบการด้านเคมี

กรณีศึกษามหาวิทยาลัยซีหนาน ที่เป็นมหาวิทยาลัยที่มีความสำคัญแห่งหนึ่ง ในสังกัดโดยตรงของกระทรวงศึกษาธิการของประเทศจีน ซึ่งเปิดสอนหลักสูตรสาขาวิชาต่างๆ หลากหลาย ครอบคลุม 336 หลักสูตร เป็นมหาวิทยาลัยที่เกิดจากการรวมตัวของมหาวิทยาลัยครูซีหนานและมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ซีหนาน เมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2005 ที่สร้างขึ้นตามแนวนโยบาย “โครงการ 211” ของประเทศ สถาบันแห่งนี้มีประวัติการก่อตั้งยาวนานถึงร้อยปี จัดเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำอันดับต้นๆ ของประเทศ มีศักยภาพทางการวิชาการและวิจัยในระดับสูง และมีผลงานเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ปัจจุบันมีนักศึกษาจากคณะต่างๆ รวมกันมากกว่า 8 หมื่นคน ซึ่งในจำนวนนี้ประกอบด้วยนักศึกษาปริญญาตรีและนักศึกษาปริญญาโทภาคปกติจำนวนมากกว่า 5 หมื่นคน

มหาวิทยาลัยแห่งนี้ให้ความสำคัญกับผู้สอนในคณะครุศาสตร์เป็นอย่างมาก เพราะจะต้องผ่านการอบรมวิธีการสอนและหลักความเป็นครูกว่า 100 ชั่วโมง จึงมีสิทธิ์ทดสอบทฤษฎีและทดสอบปฏิบัติการสอน เมื่อผ่านการประเมินทั้งหมดจึงจะสามารถเป็นอาจารย์ได้ ตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2: ขั้นตอนการกำหนดคุณสมบัติผู้สอนมหาวิทยาลัยซีหนาน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนให้มีความรู้ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของจีนในครั้งนี้ยึดประเด็นว่าผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน โดยวิธีศึกษาจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย บทความ สารนิพนธ์และวิทยานิพนธ์ ตลอดจนสอบถามข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในประเด็นข้อสงสัยเพิ่มเติม ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สอนที่มีบทบาทต่อนโยบายการจัดการศึกษา การวิจัย การพัฒนาการเรียนการสอนและการผลิตผู้สอนในสาขาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของประเทศจีน โดยได้คัดเลือกสัมภาษณ์เชิงลึกมหาวิทยาลัยชั้นนำที่มีบทบาทในการผลิตบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ที่สำคัญมา 4 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยปักกิ่ง มหาวิทยาลัยชิงหวามหาวิทยาลัยเจ้อเจียง และมหาวิทยาลัยฟู่ตันมาเป็นกรณีศึกษา ร่วมกับมหาวิทยาลัยที่ทำหน้าที่ผลิตครูในสาขาการสอนคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยเลือกมหาวิทยาลัยครุศาสตร์ปักกิ่งและมหาวิทยาลัยซีหนานมาเป็นกรณีศึกษา ได้ผลสรุปเป็นประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้

การคัดเลือกบุคลากร

มหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศจีนมีการกำหนดคุณสมบัติการศึกษาของผู้ที่จะมาเป็นอาจารย์ค่อนข้างสูง ซึ่งบุคคลที่จะมาเป็นอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะในสายวิทยาศาสตร์นั้นจะต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกในมหาวิทยาลัยชั้นนำระดับโลก นอกจากนี้จะต้องมีประสบการณ์ในการสอน การอบรมสัมมนาหรือการวิจัยในต่างประเทศหรือ ทั้งยังต้องผ่านเกณฑ์การทดสอบความสามารถทางภาษาทั้งภาษาจีนกลางและภาษาอังกฤษด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่านอกเหนือจากความรู้ความสามารถทางสาขาอาชีพแล้วยังต้องคำนึงถึงการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างถูกต้องและการใช้ภาษาเพื่อผลิตผลงานทางวิชาการให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติอีกด้วย ซึ่งเมื่อเข้าเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยนั้นๆ แล้วอาจารย์ต้องมีผลงานวิชาการในระดับนานาชาติอย่างต่อเนื่อง โดยผลงานนี้จะนำไปเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ขอตำแหน่งทางวิชาการและการประเมินผลงานประจำปี ซึ่งถ้าไม่ผ่านเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนดจะพ้นสภาพจากการเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยนั้นๆ ทันที

จากประเด็นการกำหนดคุณสมบัติของอาจารย์ที่สอนในสายวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยชั้นนำไว้สูง เนื่องจากการสอนในสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์นั้นต้องการผู้ที่มีความรู้ความสามารถสูง และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่ผู้เรียน ตลอดจนสามารถสร้างผู้เรียนให้เป็นนักวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ประกอบกับผู้เรียนในสายวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่มีผลการเรียนดี จึงทำให้ต้องการคณาจารย์ที่มีความรู้และประสบการณ์สูง ทั้งนี้เนื่องจากค่านิยมของประเทศจีน ที่สนับสนุนให้บุตรหลานเลือกเรียนในสายวิทยาศาสตร์ เพราะมีความเชื่อว่า จะมีโอกาสได้งานทำทั้งยังมีโอกาสทางสังคมมากกว่า โดยจะยึดแบบอย่างจากบุคคลที่สำคัญของประเทศอย่างผู้นำรุ่นใหม่หลายท่าน เช่น ประธานาธิบดีคนปัจจุบัน นายสีจิ้นผิง (Xi Jinping)

นอกจากนี้ รัฐบาลยังสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศของการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้กระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจเลือกศึกษาต่อในสาขาทางวิทยาศาสตร์ โดยมีนโยบายการสร้างพิพิธภัณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ให้มีจำนวนเหมาะสมกับสัดส่วนของประชากร ตามกรณีศึกษาที่ปรากฏในเค้าโครงการปฏิรูปวิชาการศึกษาขั้นพื้นฐานของมณฑลกุ้ยหยาง ประกอบกับการมีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานทางด้านวิทยาศาสตร์โดยตรงอย่างสถาบันวิทยาศาสตร์จีน (CAS) ที่ทำหน้าที่พัฒนาและส่งเสริมการสร้างผลงานวิจัย ตลอดจนการส่งเสริมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ของประเทศและทำหน้าที่ผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางวิทยาศาสตร์ เพื่อเติมเต็มระบบให้สมบูรณ์ ทำให้เกิดองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ครอบคลุมทุกด้าน และตรงตามความสนใจของผู้เรียน

การสนับสนุนทุนการศึกษาของรัฐบาลผ่านทางกระทรวง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือมหาวิทยาลัย ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ที่ช่วยสนับสนุนให้นักเรียนที่มีผลการเรียนดีสามารถเลือกเรียนในสาขาทางวิทยาศาสตร์ และสาขาที่ตรงกับความต้องการของประเทศ

นอกจากนี้ รัฐบาลจีนยังให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอนขั้นพื้นฐาน ที่ถือเป็นปัจจัยสำคัญก่อนการเรียนรู้อื่นในระดับที่สูงขึ้น โดยจัดโครงการ 211 โดยเป็นโครงการที่รวบรวมกำลังสมองจากมหาวิทยาลัยต่างๆ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนามาตรฐานของการผลิตครู ตลอดจนพัฒนากระบวนการและเทคนิควิธีการสอนให้ทัดเทียมมหาวิทยาลัยชั้นนำระดับโลก

การพัฒนาบุคลากร

ประเทศจีนให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนาบุคลากรทางวิทยาศาสตร์ โดยจะเห็นได้จากบทสัมภาษณ์เรื่อง ทุนสนับสนุนการวิจัยที่ได้รับในสัดส่วนที่เพียงพอกับความต้องการ เพื่อนำมาใช้พัฒนาองค์ความรู้ และสร้างความเชี่ยวชาญทางวิชาการ ตลอดจนการมีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานทางด้านวิทยาศาสตร์โดยตรงที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ เช่น สถาบันวิทยาศาสตร์จีน ทำหน้าที่ให้บริการความรู้ แนะนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนเผยแพร่ผลงานวิจัย ทั้งนี้ยังมีสนับสนุนการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และผลิตบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ตามความต้องการของประเทศ ประกอบกับรัฐบาลส่งเสริมให้มีมหาวิทยาลัยต้นแบบและการรวมกลุ่มมหาวิทยาลัยภายใต้โครงการ 211 ทำหน้าที่วางแนวทางการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาบุคลากรทางวิทยาศาสตร์ ตลอดจนการเป็นต้นแบบและให้คำปรึกษาด้านการจัดการเรียน การสอน ทำให้ผู้สอนมีแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้จะพบว่า มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญแก่ผู้สอน โดยมีแนวคิดว่าการจะเป็นผู้สอนที่ดีได้นั้นต้องมีต้นแบบที่ดี เห็นได้จากระบบอาจารย์พี่เลี้ยง การจัดฝึกอบรมด้านเทคนิควิธีการสอน การวัดประเมินผล ตลอดจนคุณสมบัติของการเป็นผู้สอนที่ดี ทั้งยังต้องผ่านเกณฑ์การทดสอบการใช้ภาษาประจำชาติและภาษาต่างประเทศ เพื่อการสื่อสารอย่างถูกต้องและเพื่อให้สามารถผลิตผลงานทางวิชาการให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติอีกด้วย

การพัฒนาารูปแบบวิธีการเรียนการสอน

ประเทศจีนมีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาารูปแบบวิธีการสอน โดยสร้างเว็บไซต์เป็นสื่อกลางแก่ผู้สนใจศึกษาข้อมูล และรูปแบบวิธีการสอน ทั้งยังมีการรวบรวมรายงานวิจัยมาเป็นฐานข้อมูลทางวิชาการของประเทศ คือ ฐานข้อมูล China National Knowledge Infrastructure (CNKI) นอกจากนี้ยังสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางด้านวิทยาศาสตร์ระหว่างมหาวิทยาลัย โดยมีมหาวิทยาลัยชิงหยาเป็นต้นแบบของ

มหาวิทยาลัยอื่นๆในการจัดการเรียนการสอน การวิจัย ตลอดจนการนำเสนอข้อมูลข่าวสารการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อครู อาจารย์ หรือผู้ที่สนใจ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *การสอบเข้ามหาวิทยาลัย*. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2556, จากเว็บไซต์:
http://baike.baidu.com/link?url=BkikesOLCpLUzmMZfUz6nuHOQOnzUxUFnS_AG6KD0imGhoz5COTnXdlyd4oRrNS

ศูนย์เครือข่ายวิจัยและศึกษาจีน. (2557). *การจัดอันดับมหาวิทยาลัยของประเทศจีน ปี ค.ศ. 2013*. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2557, จากเว็บไซต์: <http://bbs.fudan.edu.cn/bbs/tcon?bid=209&f=31843>

ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา

THE ACHIEVEMENT OF READING BASED ON LEARNING LANGUAGE STRATEGY

ผศ. ไกรคุง อนันตกุล

อาจารย์คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา และนำไปใช้ในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 3 (GE1004) และเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาใน 4 ทักษะ เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research Design with Covariance) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา เพื่อช่วยในการพัฒนารายวิชา ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 3 (GE 1004) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการธุรกิจค้าปลีก ที่ศึกษารายวิชา ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 3 (English for Communication 3) รหัสวิชา GE 1004 ประจำปีการศึกษา 2555 ภาคการศึกษาที่ 1 สุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 2 กลุ่มเรียน โดยกลุ่มที่ได้รับการทดลอง การใช้รูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา คือกลุ่ม A2 จำนวน 36 คน กลุ่มควบคุม คือกลุ่มที่ไม่ได้รับการใช้รูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา คือกลุ่ม A4 จำนวน 22 คน วิเคราะห์เปรียบเทียบผลคะแนนก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา ด้วยสถิติ Paired Sample t-test และ Analysis of Covariance (ANCOVA)

การเปรียบเทียบคะแนนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในทักษะฟัง-พูด อ่าน เขียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษากลุ่มทดลอง ทดสอบด้วยสถิติ Paired Sample t-test พบว่า ผลการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศทุกทักษะก่อนและหลังแตกต่างกัน ซึ่งกลุ่มควบคุม พบว่ามีเพียง ทักษะการอ่าน ที่ผลการเรียนก่อนและหลังแตกต่างกัน

ทั้งนี้ได้เปรียบเทียบคะแนนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในภาพรวมโดยการควบคุมคะแนนก่อนการใช้รูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม การควบคุมคะแนนก่อนของนักศึกษาที่ได้รับรูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ต่างกันทำให้ผลการเรียนที่ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในรายทักษะ พบว่า การควบคุมคะแนนก่อนของนักศึกษาที่ได้รับรูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ต่างกันทำให้ผลการเรียนด้านทักษะการฟังแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ABSTRACT

This research aims to create a model of teaching English by using language learning strategies and applying them in English Communication 3 (GE1004), together with comparing the results of the sophomore students study using the language learning strategies in four skills This study is a quasi experimental research design with covariance

The population used in this study was sophomore students in retail management, at

the faculty of Business Administration, studying in English for Communication 3 (GE 1004), first term in the academic year 2012. The sample was chosen by purposive sampling from two groups : the experimental group (A2 group) of 36 students utilized learning language strategies and the control group (A4 group) of 22 students studied in the usual method without using learning language strategies. The paired sample t-test and analysis of covariance (ANCOVA) were used to compare the scores before and after studying by the use of learning language strategies.

The comparison of the studying scores in listening, speaking, reading and writing skills before and after the use of language learning strategies in the experimental group tested with paired sample t-test showed that learning a foreign language in all skills before and after were different. For the control groups, it was found that there was just only reading skills before and after studying was different.

In this study, the scores were compared in over all foreign language study by controlling the scores prior using the model of learning language strategies in both the experimental and the control groups. The control scores of the students who received a different learning language strategies made learning outcomes do not differ, but when considering in each skill it was revealed that controlling the scores prior using the different model of learning language strategies leading to the outcome of the study with statistical significance at the 0.05 level in listening skills.

ที่มาและความสำคัญ

ในยุคโลกาภิวัตน์นี้ คงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลของโลกที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย และมีบทบาทสำคัญในชีวิตที่ต้องมีการติดต่อสื่อสารของบุคคลในโลกธุรกิจ และในชีวิตประจำวัน จากอิทธิพลของความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร ส่งผลทับทวีคูณให้ภาษาอังกฤษมีบทบาทมากยิ่งขึ้น เพราะถือเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร การศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมถึงเมื่อประเทศไทยเป็นอีกหนึ่งสมาชิกที่กำลังจะก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในอนาคตอันใกล้ ภาษาอังกฤษยิ่งทวีความสำคัญและความจำเป็นมากขึ้น คงถึงเวลาแล้วที่จะต้องมีการวางแผนและเตรียมพร้อมพัฒนาเด็ก เยาวชน และคนไทยให้มีคุณภาพและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สังคมคาดหวัง ครูผู้สอนซึ่งเป็นบุคลากรสำคัญในการถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาสังคม ต้องมีการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอน ใฝ่ศึกษาเรียนรู้ตลอดเวลาแสวงหาเทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ เพื่อสร้างบรรยากาศและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และผู้สอนต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ และการติดต่อสื่อสารในสังคมอาเซียนและเวทีโลกต่อไป (ฟาฏีนา วงศ์เลขา, 2553)

ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (โอเน็ต) ในปีล่าสุด ที่ดำเนินการโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) โดยจัดสอบ 8 กลุ่มสาระทุกช่วงชั้น พบว่าในระดับชั้น ป.6 มีผู้เข้าสอบประมาณ 898,000 คน วิชาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือภาษาอังกฤษ 31.75 ส่วนชั้น ม.3 มีผู้เข้าสอบ 794,000 คน วิชาที่มีค่าเฉลี่ย

ต่ำสุด คือ ภาษาอังกฤษ 22.54 สำหรับชั้น ม.6 มีผู้เข้าสอบ 350,000 คน วิชาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ภาษาอังกฤษ 23.98 จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดทุกระดับชั้นทั้ง ป.6 ม.3 และ ม.6 และเมื่อศึกษาผลจากโครงการ ประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA 2012 : Program for International Student Assessment) ของประเทศสมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งดำเนินการโดย OECD (Organization for Economic Co-operation and Development) พบว่า ผลลัพธ์ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลปี 2012 (PISA 2012) โดยมุ่งเน้นที่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่าน มีนักเรียนจำนวน 510,000 ใน 56 ประเทศที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการทดสอบนั้น ประเทศไทยได้คะแนนรวม 441 คะแนน จาก 570 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนไทยยังต้องพัฒนาความสามารถด้านภาษาอีกมาก

ดังนั้นจากเหตุผลและสภาพปัญหาในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจดำเนินการทำวิจัย เรื่องรูปแบบการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา เพื่อพัฒนาการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งได้นำผลที่ได้จากการศึกษาความถี่ของการใช้กลวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในระยะที่ 1 มาใช้ในรูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) โดยใช้รูปแบบ Control – Group Pretest – posttest Design เพื่อนำกลวิธีที่ได้มาวัดก่อนและหลังการให้สิ่งทดลอง (Treatment) กับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม แล้วนำผลการวัดหลังการทดลองทั้งสองกลุ่มมาเปรียบเทียบกัน เพื่อให้สอดคล้องกับกลวิธีการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในทักษะฟัง-พูด-อ่าน-เขียน ที่ประสบผลสำเร็จ และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ตามคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ และการประกันคุณภาพหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

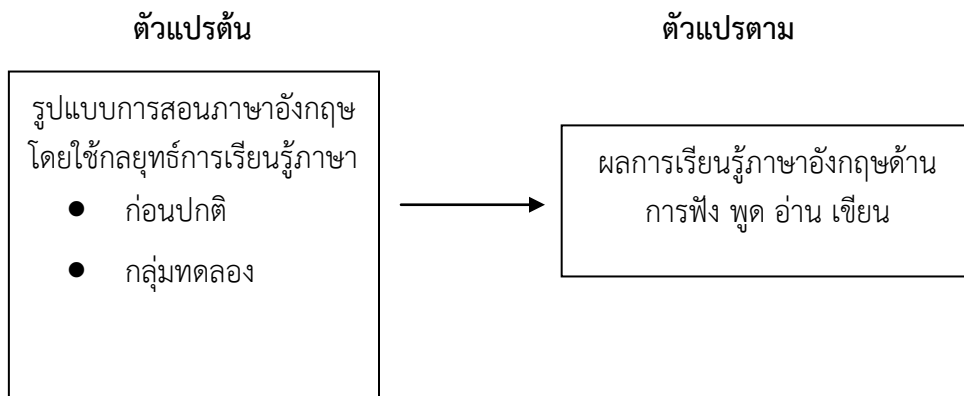
1. เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา และนำไปใช้ในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 3 (GE1004)
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาใน 4 ทักษะ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research Design with Covariance) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา เพื่อช่วยในการพัฒนา รายวิชา ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 3 (GE 1004)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการธุรกิจค้าปลีก ที่ศึกษารายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 3 (English for Communication 3) รหัสวิชา GE 1004 ประจำปี การศึกษา 2555 ภาคการศึกษาที่ 1 จำนวน 58 คน สุ่มด้วยวิธีสุ่มกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 2 กลุ่มเรียน โดยกลุ่มที่ได้รับการทดลองการใช้รูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา คือกลุ่ม A2 จำนวน 36 คน กลุ่ม ควบคุม คือกลุ่มที่ไม่ได้รับการใช้รูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา คือกลุ่ม A4 จำนวน 22 คน โดยในการวิจัยครั้งนี้ ทำการทดสอบกับนักศึกษาที่มีผลการเรียนผ่านในรายวิชาเท่านั้น คือไม่มีผลการเรียนได้คะแนน F ในรายวิชาที่ เรียน

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัย สามารถสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาได้ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการสอนโดยใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษากับกลุ่มทดลองในวิชาภาษาอังกฤษสื่อสาร 3
2. แผนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนแบบปกติใช้กับกลุ่มควบคุมในวิชาภาษาอังกฤษสื่อสาร 3 ใช้เวลาสอนสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง จำนวน 10 สัปดาห์ รวม 30 ชั่วโมง ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 8 unit
3. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ วิเคราะห์ค่าสถิติแบบพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานของนักศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลคะแนน วิเคราะห์ค่าสถิติแบบอนุมาน (Inferential Statistics) สำหรับการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลคะแนนก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา ด้วยสถิติ Paired Sample t-test และ Analysis of Covariance (ANCOVA) โดยใช้ตัวแปร เพศ เป็นตัวแปรร่วม

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานของนักศึกษาในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการธุรกิจค้าปลีก ที่ศึกษารายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 3 (English for Communication 3) รหัสวิชา GE 1004 ประจำปี การศึกษา 2555 ภาคการศึกษาที่ 1 จำนวน 2 กลุ่มเรียน โดยกลุ่มที่ได้รับการทดลองการใช้รูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา คือกลุ่ม A2 จำนวน 36 คน และ กลุ่มควบคุม คือกลุ่มที่ไม่ได้รับการใช้รูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา คือกลุ่ม A4 จำนวน 22 คน โดยในการวิจัยครั้งนี้ ทำการทดสอบกับนักศึกษาที่มีผลการเรียนผ่านในรายวิชา เท่านั้น คือไม่มีผลการเรียนได้คะแนนในเกรด F

การวิเคราะห์ผลคะแนนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของกลุ่มควบคุมที่สอนตามวิธีการสอนปกติ

จากการวิเคราะห์ผลคะแนนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในทักษะฟัง-พูด อ่าน เขียน ก่อนและหลังการเรียนรู้ภาษาของกลุ่มควบคุมที่สอนตามวิธีการสอนปกติ ไม่ได้เรียนตามรูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา (คะแนนเต็ม 10 คะแนน) พบรายละเอียดดังนี้ **ทักษะการฟัง** พบว่า นักศึกษากลุ่มควบคุมมีคะแนนก่อนเรียนเกินกว่าครึ่งมี

คะแนนอยู่ระหว่าง 5-7 คะแนน ร้อยละ 66.7 หลังจากได้เรียนรู้ภาษาต่างประเทศในรูปแบบปกติ ส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 8-10 คะแนน ร้อยละ 53.3 **ทักษะการพูด** พบว่า นักศึกษากลุ่มควบคุมมีคะแนนก่อนเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 8-10 คะแนน ร้อยละ 60.0 หลังจากได้เรียนรู้ภาษาต่างประเทศในรูปแบบปกติ ส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 8-10 คะแนน ร้อยละ 80.0 **ทักษะการอ่าน** พบว่า นักศึกษากลุ่มควบคุมมีคะแนนก่อนเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0-4 คะแนน ร้อยละ 80.0 หลังจากได้เรียนรู้ภาษาต่างประเทศในรูปแบบปกติ ส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 5-7 คะแนน ร้อยละ 46.7 **ทักษะการเขียน** พบว่า นักศึกษากลุ่มควบคุมมีคะแนนก่อนเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 8-10 คะแนน ร้อยละ 53.3 หลังจากได้เรียนรู้ภาษาต่างประเทศในรูปแบบปกติ ส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 8-10 คะแนน ร้อยละ 93.3

การเปรียบเทียบคะแนนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในทักษะฟัง-พูด อ่าน เขียนก่อนและหลังการเรียนรู้รูปแบบปกติของนักศึกษากลุ่มควบคุม ด้วยสถิติ Paired Sample t-test พบว่ามีเพียง **ทักษะการอ่าน** ที่ผลการเรียนก่อนและหลังแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ได้ค่า t เท่ากับ -3.827 และค่า Sig. เท่ากับ 0.002) **ทักษะการฟัง** ได้ค่า t เท่ากับ -1.571 และค่า Sig. เท่ากับ 0.139 **ทักษะการพูด** ได้ค่า t เท่ากับ -0.612 และค่า Sig. เท่ากับ 0.550 **ทักษะการเขียน** ได้ค่า t เท่ากับ -1.058 และค่า Sig. เท่ากับ 0.308 ซึ่งหมายความว่า ปฏิเสธสมมติฐาน คือ ผลการเรียนก่อนและหลังไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การวิเคราะห์ผลคะแนนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้รูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา

จากการวิเคราะห์ผลคะแนนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในทักษะฟัง-พูด อ่าน เขียน ก่อนและหลังการเรียนรู้ภาษาของกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้รูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา (คะแนนเต็ม 10 คะแนน) พบรายละเอียดดังนี้ **ทักษะการฟัง** พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนก่อนเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0-4 คะแนน ร้อยละ 62.9 หลังจากได้รับการใช้รูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา ส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 8-10 คะแนน ร้อยละ 60.0 **ทักษะการพูด** พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนก่อนเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 8-10 คะแนน ร้อยละ 54.3 หลังจากได้รับการใช้รูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา ส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 8-10 คะแนน ร้อยละ 100.0 **ทักษะการอ่าน** พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนก่อนเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 5-7 คะแนน ร้อยละ 54.3 หลังจากได้รับการใช้รูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา ส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 5-7 คะแนน ร้อยละ 71.4 **ทักษะการเขียน** พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนก่อนเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 8-10 คะแนน ร้อยละ 57.1 หลังจากได้รับการใช้รูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา ส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 5-7 คะแนน ร้อยละ 71.4

การเปรียบเทียบคะแนนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในทักษะฟัง-พูด อ่าน เขียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษากลุ่มทดลอง ทดสอบด้วยสถิติ Paired Sample t-test พบว่า ผลการเรียนรู้อาษาต่างประเทศทุกทักษะก่อนและหลังแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีรายละเอียดดังนี้คือ **ทักษะการฟัง** ได้ค่า t เท่ากับ -7.918 และค่า Sig. เท่ากับ 0.000 **ทักษะการพูด** ได้ค่า t เท่ากับ -5.351 และค่า Sig. เท่ากับ 0.000 **ทักษะการอ่าน** ได้ค่า t เท่ากับ -6.088 และค่า Sig. เท่ากับ 0.000 **ทักษะการเขียน** ได้ค่า t เท่ากับ -2.505 และค่า Sig. เท่ากับ 0.017

ทั้งนี้ได้เปรียบเทียบคะแนนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในภาพรวมโดยการควบคุมคะแนนก่อนการใช้รูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม การควบคุมคะแนนก่อนของนักศึกษาที่ได้รับรูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ต่างกันทำให้ผลการเรียนที่ไม่แตกต่างกัน

แต่เมื่อพิจารณาในรายทักษะ พบว่า การควบคุมคะแนนก่อนของนักศึกษาที่ได้รับรูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ต่างกันทำให้ผลการเรียนด้านทักษะการฟังแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ผลการเรียนของนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งมีวิธีการเรียนการสอนภาษาโดยใช้รูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา เป็นตัวแปรสำคัญในการทดลอง ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า กลุ่มทดลอง ซึ่งใช้วิธีการเรียนตามปกติ ผลการเรียนเฉพาะส่วนของทักษะการอ่านเท่านั้นที่มีการเปลี่ยนแปลงไป คือ ผลการเรียนดีขึ้น ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าวิธีการเรียนการสอนแบบปกติเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้แก่นักศึกษาได้ดีในเรื่องของทักษะการอ่าน

สำหรับกลุ่มทดลอง ซึ่งใช้รูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา พบว่า ผลการเรียนในทุกทักษะทั้งทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน มีการเปลี่ยนแปลงไปในระดับที่ดีขึ้น ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า การใช้รูปแบบกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา เป็นวิธีการเรียนการสอนที่สามารถเพิ่มพูนความรู้ทางด้านภาษาให้แก่ นักศึกษาได้ดีครบถ้วนทุกทักษะ ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การนำกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาของ Oxford โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลวิธีด้านความรู้ความเข้าใจ ซึ่งกลวิธีนี้เป็นกลวิธีที่สำคัญมากในการเรียนรู้ภาษาใหม่ นอกเหนือไปจากภาษาแม่ (native speaker) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ถ้านักศึกษาไม่ได้ใช้กลวิธีการเรียนรู้ภาษา จะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ นักศึกษาขาดทักษะ ความชำนาญในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ จึงส่งผลให้ผลการเรียนและความสามารถทางภาษา อยู่ในระดับที่ไม่ดีนัก นักศึกษาจึงไม่สามารถพูด อ่าน และเขียนภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่ว และไม่กล้าใช้ ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร

ฉะนั้นเราจึงอาจสรุปได้ว่า นักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำหรือที่เริ่มสนใจเรียนภาษาอังกฤษจะขาดความตระหนักถึงความสำคัญของกลวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และความสำคัญของกลวิธีเรียนรู้อื่นๆที่มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ (ไกรคุง อนันตกุล 2554: 27) และจากผลการวิจัยของนักวิจัยเกี่ยวกับกลวิธี การเรียนรู้ เป็นที่น่าสังเกตว่านักศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ จะใช้กลวิธีเรียนรู้ภาษา หลากหลายวิธี และกลวิธีเรียนรู้เหล่านี้จะส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนภาษาที่สอง (กรรณิการ์ อนันตกุล, 54: 2551) และในการพัฒนาภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ประสบผลสำเร็จในการเรียน จะใช้สื่อผสมต่างๆในการ พัฒนาการเรียน เช่น ภาพยนตร์ ดนตรี นิตยสารภาษาอังกฤษ รายการโทรทัศน์และวิทยุที่เป็นภาษาอังกฤษ ช่วย ให้การเรียนรู้ภาษาเป็นไปแบบธรรมชาติ มีการเลียนสำเนียง และการพูดจากเจ้าของภาษา จึงทำให้ผู้เรียนมีความ คล่องแคล่ว และมีมีความสามารถในการใช้ภาษาได้ดี (กรรณิการ์ อนันตกุล, 54: 2551)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการศึกษาจากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้พบรูปแบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยนำเอากลวิธีการเรียนรู้ ภาษามาใช้ประโยชน์และนำไปใช้ในการวิจัยต่อยอดได้ โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ผู้สอนภาษาอังกฤษ ควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนสอนกลวิธีการเรียนรู้ภาษาให้แก่ผู้เริ่มเรียน เพราะเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาของนักศึกษาให้ดำเนินไปอย่างถูกต้องและส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงขึ้น
2. จากการศึกษาวิจัยพบว่า กลวิธีทางด้านอภิปราย (Meta cognitive Strategies) และกลวิธีด้านอารมณ์ (Affective Strategies) เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้และควบคุมอารมณ์ของนักศึกษา ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำให้การเล่าเรียนเป็นไปอย่างมีความสุขและปรับตัวได้ดีในบริบทของการดำเนินชีวิต
3. ควรมีการวิจัยต่อยอดเกี่ยวกับกลวิธีการเรียนรู้ภาษา เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงการเรียนการสอนนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อช่วยนักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำ (Rubin, 1975) และช่วยเสริมความสามารถและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนได้พัฒนาตนเองไปสู่ระดับที่สูงมากขึ้น
4. สร้างโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกฝนความสามารถด้านภาษา เช่น การจัดทำ self-access center และเสริมการเรียนด้วยการเสริมความรู้ผ่านทางสื่อต่างๆ ให้นักศึกษาได้มีแหล่งการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทาง e-learning, sound lab และทาง internet
5. ควรมีการวิจัยเชิงสาเหตุ และการวิจัยเชิงทดลองเพื่อค้นหาตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และหาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการเรียนรู้ภาษากับประสิทธิภาพในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษในทักษะต่างๆ
6. การค้นคว้าหาวิธีสอนใหม่ๆ เพิ่มเติม รวมทั้งการจัดทำสื่อการสอนใหม่ๆ บนพื้นฐานของนวัตกรรมและสื่อผสมต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ อนุชกุล. (2551). กลวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาจีนที่ศึกษาอยู่ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ฟาฏินา วงศ์เลขา. (2553). *พัฒนาภาษาอังกฤษเตรียมเด็กไทยสู่เวทีโลก*. จากเว็บไซต์: www.sobkroo.com
----- “พัฒนาภาษาอังกฤษ เตรียมเด็กไทยสู่อาเซียนและเวทีโลก” เดลินิวส์. 7 ธันวาคม 2553. หน้า 3.
- Oxford, Rebecca L. (1990). *Language learning strategies : What every teacher should know*. Boston, MA: Heinle & Heinle.
- Rubin, J. (1987). The study of cognitive process in second language learning, *Applied Linguistics*, 117-131.

ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนริมคลองพระโขนงที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

A STUDY OF THE INVOLVEMENT OF PEOPLE IN THE COMMUNITIES ALONG KLONG PHRAKANONG TO BE SUSTAINABLE COMMUNITY DEVELOPMENT TOURISM

ภณสิทธิ์ อ้นยะ¹, น้ำฝน ใจบุญ²
Panasit Onya¹, Namfon Jaiboon²

¹อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ สาขาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ
Department of Tourism, Faculty of Business Administration, Bangkok Suvarnabhumi University
²นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สาขาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ
Department of Tourism, Faculty of Business Administration, Bangkok
E-mail: jabjune_jabjune@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนริมคลองพระโขนงที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และเพื่อศึกษาความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวริมคลองพระโขนงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในชุมชนริมคลองพระโขนงจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ Independent Samples t-test และ One-way ANOVA ผลการศึกษาพบว่า อายุ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันมีผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ส่วนเพศ สถานภาพ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน แหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ABSTRACT

This study aimed to participation of people in the communities along Khlong Phrakanong to be sustainable tourism and to investigate the involvement of the public attractions in Khlong Phrakanong. The samples used in the study was 400 people in communities along Khlong Phrakanong. The data are collected from questionnaires. The statistical analysis were percentage, Independent Samples t-test and One-way ANOVA. The result showed that the different monthly income, age and occupation affected to the need of participation differently. However, the different gender, status and education not affected to the need of participation.

Keyword: Participation, sustainable tourism

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีบทบาทสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสังคมประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน และการท่องเที่ยวกลายเป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศที่สำคัญที่สุด ที่นำรายได้เข้าสู่ประเทศปีละหลายแสนล้านบาทและนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ทำรายได้เป็นอันดับหนึ่งของประเทศ การลงทุนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนอกจากผลประโยชน์จะตกอยู่ภายในประเทศแล้วยังช่วยสร้างงานสร้างอาชีพอีกหลายแขนง ก่อให้เกิดการกระจายงาน กระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่นต่างๆนับเป็นการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศชาติ จึงเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ต่อมาสถานะทางเศรษฐกิจเกิดมีปัญหา ซึ่งเกิดจากการลุกลามของวิกฤตสินเชื่อสังหาริมทรัพย์ด้อยคุณภาพของสหรัฐสู่ภาคการเงิน ตลาดเงินและตลาดทุนทั่วโลก รวมถึงผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศ ซึ่งผลจากปัจจัยดังกล่าวทั่วโลกมีสัญญาณชะลอตัวลง และบางประเทศเข้าสู่ภาวะถดถอย และได้ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติขาดความมั่นใจในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย (ที่มา: <http://praveetelearning.com>)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้จัดทำร่างแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติพิจารณา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูและกระตุ้นภาคการท่องเที่ยวให้ขยายตัวและเกิดความยั่งยืน เพื่อเร่งรัดและสร้างศักยภาพในการหารายได้จากการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้มีความพร้อมทั้งด้านคุณภาพการแข่งขัน และให้เกิดการสร้างรายได้ และกระจายรายได้ควบคู่ไปกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับนี้จึงเน้นการป้องกันแก้ไขผลกระทบด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งในและต่างประเทศ ตามแนวทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ปี พ.ศ. 2570 โดยนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา มาใช้ในการจัดทำแผนเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบองค์รวมที่สร้างทั้งรายได้และการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ (ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554: 72)

เนื่องด้วยในบริเวณเขตสวนหลวงนั้นมีสถานที่ทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ ควรค่าแก่การพัฒนาและอนุรักษ์ไว้ นั่นคือบริเวณคลองพระโขนงโดยเป็นคลองที่มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน อีกทั้งยังมีตำนานที่เป็นที่เลื่องลืออย่างแม่นาคพระโขนง โดยคลองแห่งนี้เป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญอย่างเช่น วัด และมัสยิดหลายแห่ง ซึ่งล้วนแล้วแต่สร้างมาในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ทั้งสิ้น จึงเหมาะสมที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และเป็นศึกษาศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ให้กับผู้ที่สนใจ (ที่มา: สำนักงานเขตสวนหลวง, ออนไลน์, 2558)

นอกจากนี้ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณริมสองฝั่งคลองพระโขนงต่างมีวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ คือ การอยู่ร่วมกันของผู้คนริมสองฝั่งคลองล้นต่างศาสนาและวัฒนธรรม แต่อยู่กันแบบถ้อยทีถ้อยอาศัย แบ่งปันซึ่งกันและกัน มีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน และอยู่ภายใต้กฎระเบียบร่วมกันอย่างสงบสุข

จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนริมคลองพระโขนง เพื่อที่จะได้ทราบความต้องการของประชาชนริมคลองพระโขนง และเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนริมคลองพระโขนงที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวริมคลองพระโขนง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นประชากรอาศัยในเขตพื้นที่บริเวณริมคลองพระโขนง (เขตสวนหลวง) มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 8,969 คน โดยแบ่งออกเป็น 7 ชุมชน (ที่มา: สำนักงานเขตสวนหลวง)

1.1 ชุมชนโมรารรรณ 1	จำนวน 2,206
1.2 ชุมชนหัวป่า	จำนวน 965
1.3 ชุมชนคลองจวน	จำนวน 628
1.4 ชุมชนอัลเอียะติซอม	จำนวน 1,785
1.5 ชุมชนหลังวัดปากบ่อ	จำนวน 1,327
1.6 ชุมชนอัลกึบรอ	จำนวน 668
1.7 ชุมชนวัดใต้	จำนวน 1,390

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงเลือกใช้สูตรทายาแมน (Taro Yamane) ในการคำนวณหาขนาดของประชาชนตัวอย่าง (กุลจิรา, 2555) ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างคือ 383 คน แต่ขอปรับใช้เพิ่มขึ้นเป็น 400 คนเพื่อให้มีการกระจายของกลุ่มตัวอย่างไปทุกชุมชน จึงใช้หลักการสุ่มแบบ การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (Quota sampling) ตามสัดส่วนแต่ละชุมชน

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า จากเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการมีส่วนร่วมที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
2. กำหนดกรอบแนวคิด และขอบเขตของคำถามในการวิจัยให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายและความสำคัญของการวิจัย โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา
3. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง และนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องหลังจากอาจารย์ที่ปรึกษาได้พิจารณาและตรวจสอบ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะมาแล้ว ผู้ค้นคว้าอิสระได้นำมาปรับปรุงแก้ไข

แบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงเรียบร้อยแล้วจำนวน 30 ชุด นำไปทำการทดสอบ (Pre-Test) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะประชากรคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในส่วนของข้อความคำถามที่มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha

Coefficient) โดยค่าความเชื่อมั่นต้องได้ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป จากการทดสอบแล้วพบว่า Alpha ของแบบสอบถามในภาพรวมเท่ากับ .951

ผลการวิจัยการและอภิปรายผล

การศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนริมคลองพระโขนง ที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสามารถอภิปรายได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบความน่าจะเป็น (Probability Sampling) และทำการเก็บข้อมูลแบบง่าย (Sample Random Sampling) ซึ่งให้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 58.00) อายุต่ำกว่า 30 ปี (ร้อยละ 39.00) สถานภาพสมรส (ร้อยละ 59.00) มีระดับการศึกษาที่ปริญญาตรี (ร้อยละ 26.00) ประกอบอาชีพหลากหลาย เช่น อาสาบ้านหนังสือ แม่บ้าน รับจ้างทั่วไป ขับมอเตอร์ไซด์รับจ้าง ธุรกิจส่วนตัว รักษาความปลอดภัย และไม่มีอาชีพ (ร้อยละ 27.00) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 20,000 บาท (ร้อยละ 71.00)

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนริมคลองพระโขนง ที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของประชาชน ด้านความต้องการมีส่วนร่วมที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน พบว่า ประชาชนมีความต้องการมีส่วนร่วมที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 2.74 เนื่องจากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว แต่ยังขาดความร่วมมือในการดำเนินงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ พบว่า ประชาชนมีระดับความต้องการอยู่ในระดับปานกลางอาจเนื่องมาจากประชาชนได้รับการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการชุมชน กองทุนหมู่บ้าน สำนักงานเขต เป็นต้น ยังไม่ทั่วถึง ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง จัดให้มีการประชุมหารือในการพัฒนาพื้นที่ให้ดีขึ้นเป็นประจำ

ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ พบว่า ประชาชนมีระดับความต้องการ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 2.92 อาจเนื่องมาจาก ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ของประชาชน สามารถทำให้ประชาชนสามารถดำเนินด้านการปฏิบัติการได้พอสมควร เช่น การบริจาคเงินและสิ่งขอ และการรวมแรงในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว

ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ พบว่า ประชาชนมีระดับความต้องการ อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 2.60 อาจเนื่องมาจาก ประชาชนในพื้นที่มีโอกาสเข้าไปขายสินค้าที่ระลึกในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน อีกทั้งรายได้จากกิจกรรมหรือโครงการของชุมชน ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาแทนประชาชน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดพื้นที่ให้ประชาชนเข้าไปขายสินค้าที่ระลึก ก่อนที่จะพิจารณาคนอกพื้นที่ และควรให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม/โครงการของชุมชนให้มากกว่านี้

ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า ประชาชนมีระดับความต้องการ อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 2.60 อาจเนื่องมาจาก ส่วนใหญ่ด้านการติดตามประเมินผลจะเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน

ภาครัฐและเอกชน จึงทำให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมได้น้อย ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ควรที่จะเปิดโอกาสให้มีตัวแทนของประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เพื่อที่จะรับรู้และแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดมากขึ้น

ส่วนที่ 3 ศึกษาข้อมูลเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแตกต่างกัน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ได้แก่ อายุ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

อายุของประชาชนในชุมชนริมคลองพระโขนงที่แตกต่างกัน มีผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแตกต่างกัน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีความต้องการที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมากกว่าอายุ 31 – 40 ปี อายุ 41 – 50 ปี และอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป มีความต้องการที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมากกว่าอายุ 31 – 40 ปี อาจเนื่องมาจาก อยู่ในวัยกลางคน มีประสบการณ์ การรับรู้ และแรงจูงใจในความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมากกว่าช่วงอายุอื่นๆ

อาชีพของประชาชนในชุมชนริมคลองพระโขนงที่แตกต่างกัน มีผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแตกต่างกัน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีความต้องการที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมากกว่าอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ อาชีพค้าขายและอาชีพอื่นๆ อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย และอาชีพอื่นๆ มีความต้องการที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมากกว่าอาชีพพนักงานบริษัท/โรงงาน อาจเนื่องมาจากสามารถรับหน้าที่จากหน่วยงานได้โดยตรง และมีความเข้าใจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มากกว่า

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของประชาชนในชุมชนริมคลองพระโขนงที่แตกต่างกัน มีผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแตกต่างกัน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 20,000 บาท มีความต้องการที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมากกว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000–30,000 บาท รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001–40,000 บาท มีความต้องการที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมากกว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 20,000 บาท อาจเนื่องมาจาก ผู้ที่มีรายได้สูง อาจมีหน้าที่การงานดีหรือมีงานประจำอยู่แล้วจึงไม่มีเวลามากนัก ส่วนผู้ที่มีรายได้น้อย อาจมีเวลาว่างมากกว่าในการเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชน

สรุป

จากการศึกษา สรุปได้ว่า ประชาชนในชุมชนมีความต้องการมีส่วนร่วมที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ด้านการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา (2555) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษา อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการปฏิบัติการประชาชนได้มีส่วนร่วมมากที่สุด รองมาได้แก่ ด้านการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

ด้านการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ควรจัดการประชาสัมพันธ์ที่ดีและทั่วถึงแก่ประชาชนทุกคนในชุมชน จัดนิทรรศการเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมให้ดีขึ้น และควรจัดตั้งกลุ่มในแต่ละชุมชนเพื่อเสาะหาความต้องการและข้อเสนอแนะโดยตรงจากประชาชน

ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ ควรจัดให้หัวหน้าชุมชนได้ไปศึกษาดูงานในแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เพื่อมาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่ให้ดีขึ้น และควรแบ่งงานกันเป็นทีม เพื่อสามารถปฏิบัติงานได้อย่างทั่วถึง

ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ ควรจัดให้มีคณะกรรมการสำหรับการแบ่งสัดส่วนในพื้นที่การขาย และการแบ่งผลกำไรในกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน

ด้านการติดตามและประเมินผล ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ติดตามผลการทำงานหรือกิจกรรมต่างๆ ให้มากขึ้น เพื่อที่จะสามารถนำสิ่งบกพร่องต่างๆ มาแก้ไขและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). *นโยบายด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2555, จากเว็บไซต์: <http://www.thai.tourismthailand.org>

กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา. (2555). *การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษา : อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี*. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีบุรี.

ชุมชนหมู่บ้าน เจริญสุข 4. (2557). *ข้อมูลชุมชนหมู่บ้าน เจริญสุข 4*. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2555, จากเว็บไซต์: <http://www.charoensuk4.com>

สำนักงานเขตสวนหลวง. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2558, จากเว็บไซต์:

<http://www.bangkok.go.th/suanluang/page/sub>

praveetelearning. (2557). *วิชาท่องเที่ยวไทย*. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2555, จาก เว็บไซต์:

<http://www.praveetelearning.com>

ความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานของพนักงานประจำบริษัทแห่งหนึ่งในเขตเมือง อุตสาหกรรม

ALIENATION FROM WORK: ATTITUDE OF A COMPANY'S FULL-TIME WORKERS IN AN INDUSTRIAL TOWN)

สาคร สมเสริฐ^{1*}, นิธิ ไพศาลวจิต²

¹คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

²คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

*E-mail: sakornsomsert@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานของพนักงานประจำบริษัทแห่งหนึ่งในเขตเมืองอุตสาหกรรม 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานที่สัมพันธ์กับการแยกตัวเองออกจากงานที่ทำของพนักงานประจำบริษัทแห่งหนึ่งในเขตเมืองอุตสาหกรรม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ทาง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานประจำสายสำนักงานจำนวน 100 คน ซึ่งอาศัยกรอบแนวคิดว่าด้วยความแปลกแยกจากงาน 6 ด้าน คือ ด้านความไร้อำนาจ ด้านความไร้ความหมาย ด้านความไร้บรรทัดฐาน ด้านความโดดเดี่ยวทางค่านิยม ด้านความโดดเดี่ยวทางสังคม และด้านการแยกตัวเองออกจากงานที่ทำ เป็นกรอบการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า

1) โดยภาพรวมแล้วพนักงานมีความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานด้านความโดดเดี่ยวทางค่านิยมมากที่สุด ($\bar{x} = 3.85$, S.D.=0.572) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านความไร้อำนาจ คือ ความสำเร็จในการทำงานซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถของพนักงาน ($\bar{x} = 3.84$, S.D.= 0.873)

ด้านความไร้ความหมาย คือ ประเด็นทางนโยบายขององค์กรที่มีผลต่อพนักงาน ($\bar{x} = 3.76$, S.D.=0.955)

ด้านความไร้บรรทัดฐาน คือ เรื่องการทุจริตคอร์ปชั่นในองค์กร ($\bar{x} = 3.95$, S.D.=1.019)

ด้านความโดดเดี่ยวทางค่านิยม คือ การทำงานเป็นทีมสำคัญกว่าการทำงานคนเดียว ($\bar{x} = 4.45$, S.D.=0.783)

ด้านความโดดเดี่ยวทางสังคม คือ ความสนิทสนมกับเพื่อนร่วมงานหลายคน ($\bar{x} = 3.93$, S.D.=0.924)

ด้านการแยกตัวเองออกจากงานที่ทำ คือ งานที่ทำมีส่วนพัฒนาตนเองในทุกๆด้าน ($\bar{x} = 4.02$, S.D.=0.876)

2) สำหรับการศึกษาค่าความสัมพันธ์ของความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานในด้านต่างๆ พบว่า ความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานที่มีความสัมพันธ์ต่อการแยกตัวเองออกจากงานที่ทำสูงสุด 2 ปัจจัยแรกจะเป็น

เรื่องของความโดดเดี่ยวซึ่งประกอบด้วยความโดดเดี่ยวทางค่านิยม ($r=.458$; $\text{sig.}=0.000$) รองลงมาเป็นเรื่องความโดดเดี่ยวทางสังคม ($r=.454$; $\text{sig.}=0.000$)

คำสำคัญ: ความแปลกแยก ความแปลกแยกจากงาน การแยกตัวเองออกจากงานที่ทำ

ABSTRACT

The purposes of this research article are to explore workers alienation of a company in an industrial town and to explore the factors related to alienation in the job and self-isolated among workers of a company in an industrial town. Quantitative approaches analysis are used to clarify 100 office workers using alienation theory namely powerlessness, meaninglessness, normlessness, value isolation, social isolation, and self estrangement.

The results found that:

1. Most workers agree that value isolation is the first factor affecting working alienation ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = 0.572). All factors are as follow.

- a. Powerlessness: Workers realize that success in working depends on one's capability ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = 0.873).
- b. Meaninglessness: Workers agree that company policy effects happiness of workers. ($\bar{x} = 3.76$, S.D. = 0.955)
- c. Norm lessness: Workers comply that corruption in all cases are unacceptable. ($\bar{x} = 3.95$, S.D. = 1.019)
- d. Value Isolation: Workers concern that teamwork is more important than working alone. ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.783)
- e. Social Isolation: Workers tend to build relationships with colleagues. ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.924)
- f. Self Estrangement: Workers look at their jobs as another way to develop themselves in all aspects. ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = 0.876)

2. From studies relationships between alienation and work in some aspects found that attitude towards alienation most related to self estrangement. While first two factors are isolations especially value isolation is the most related ($r=.458$; $\text{sig.}=0.000$) and followed by social isolation ($r=.454$; $\text{sig.}=0.000$).

Keywords: Alienation, Workers alienation, Self-estrangement

บทนำ

หากชีวิตมนุษย์ เป็นเหมือนในโลกเสมือนจริงของเกมออนไลน์ที่กำลังเป็นที่นิยม โลกเสมือนจริงที่ผู้เล่นสามารถทำอะไรก็ได้ สามารถเป็นใครก็ได้ สามารถกำหนดตารางเวลาไม่ว่าจะอะไรก็ตาม ทั้งเรื่องกินอยู่หลับนอน สามารถกำหนดสิ่งแวดล้อมหรือพฤติกรรมต่างๆ ของสิ่งมีชีวิตเสมือนจริงที่แวดล้อมตัวผู้เล่นอยู่ได้ หากเป็นดังนี้ มนุษย์เราก็จะมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข สงบ สบาย ไร้ข้อกังวลใดๆ ในการใช้ชีวิตในแต่ละวัน แต่ในโลกแห่งความเป็นจริง มนุษย์ไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ แต่ละคนต้องพบปะบุคคลมากมายที่ควบคุมไม่ได้ ต้องพบกับสถานการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้ ไม่สามารถควบคุมได้แม้แต่ความต้องการของตัวเองว่าต้องการดำเนินชีวิตแบบไหน อย่างไรก็ตามกลายเป็นปัญหาเรื่องความแปลกแยก ที่จุดรั้งมนุษย์ มิให้สามารถดำเนินชีวิตตามที่ควรจะเป็น หรืออย่างน้อยที่สุดก็คือ “ตามที่อยากเป็น”

ความแปลกแยกเป็นปรากฏการณ์ที่มีมาช้านานในประวัติศาสตร์สังคมมนุษย์ นักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์การเมืองเห็นว่าต้นกำเนิดของปรากฏการณ์ดังกล่าวมาจากความแปลกแยกของแรงงานซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของระบบกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนบุคคลทุกระบบสังคม นับตั้งแต่สังคมทาส สังคมศักดินา มาจนถึงสังคมนิยมอุตสาหกรรมในปัจจุบัน (ทวีป วรดิกล, 2545)

สังคมอุตสาหกรรมมีลักษณะพิเศษ คือ จะมีการแบ่งงานกันทำตามความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้มนุษย์กลายเป็นเศษชิ้นส่วนไป และทำให้ความเกี่ยวพันของมนุษย์ที่มีต่อส่วนรวมสูญหายไปหมดสิ้นมนุษย์กลายเป็นเครื่องมือ ชิ้นส่วนเล็กๆ ที่ประกอบเข้ากับเครื่องจักร เมื่อมีการแบ่งแยกแรงงานนี้ทำให้บทบาทของมนุษย์ลดลงเป็นส่วนเสี้ยวเข้าทุกที่ซึ่งลักษณะเช่นนี้เองเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความแปลกแยกในการทำงาน

ปัญหาว่าด้วยความแปลกแยกหรือ Alienation ในภาษาอังกฤษนั้น นับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากมนุษย์ต้องใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางความซับซ้อน ที่นับวันก็จะยิ่งทวีความซับซ้อนขึ้นทุกๆ วัน ไม่สามารถจะดำเนินชีวิตไปตามธรรมชาติอย่างที่ควรจะเป็น ชีวิตมนุษย์ประสบปัญหาต่างๆ นานา นับตั้งแต่วันที่ถือกำเนิดจนกระทั่งสิ้นชีวิต ความซับซ้อนในการดำเนินชีวิตก่อให้เกิดปัญหานานัปการ และจุดรั้งการพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ ของมนุษย์อย่างน่าเสียดาย หลายครั้งที่ปัญหานี้เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เช่นไม่สามารถเข้าหรือมีกิจกรรมร่วมกับคนในสมาชิกของครอบครัวไม่ได้ ไม่สามารถเข้ากับเพื่อนร่วมงานในสถานประกอบการได้ ไม่สามารถยอมรับหรืออยู่ร่วมกับผู้คนในชุมชนได้ เป็นต้น

คนทำงานในสังคมไทยปัจจุบันอาศัยอยู่ในสังคมนิยมอุตสาหกรรมที่มีทั้งความเป็นเกษตรกรรมและความเป็นอุตสาหกรรมผสมกัน โดยเฉพาะหากคนทำงานเหล่านั้นดำเนินชีวิตอยู่ในบริษัทหรือโรงงานที่ตั้งอยู่ในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองอุตสาหกรรมด้วยแล้ว ย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะอยู่ในภาวะแห่งความแปลกแยกจากงาน และสิ่งที่จะช่วยสะท้อนความแปลกแยกจากงานของคนทำงานได้ก็คือความคิดเห็นของพนักงานเองที่มีต่อความแปลกแยกจากงานในด้านต่างๆที่เขาเกี่ยวข้องกับพวกเขา โดยงานวิจัยนี้ต้องการตอบโจทย์วิจัยที่ว่าพนักงานมีความเห็นต่อความแปลกแยกจากงานในด้านต่างๆที่เขาเกี่ยวข้องอย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานด้านความไร้อำนาจ ไร้ความหมาย ไร้บรรทัดฐาน โดดเดี่ยวทางค่านิยม โดดเดี่ยวทางสังคม และการแยกตัวเองออกจากงานที่ทำ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานของพนักงานประจำบริษัทแห่งหนึ่งในเขตเมืองอุตสาหกรรม ด้านความรู้อำนาจ ด้านความรู้ความหมาย ด้านความรู้บรรทัดฐาน ด้านความโดดเดี่ยวทางค่านิยม ด้านความโดดเดี่ยวทางสังคม และด้านการแยกตัวเองออกจากงานที่ทำ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานที่ส่งผลต่อการแยกตัวเองออกจากงานที่ทำของพนักงานประจำบริษัทแห่งหนึ่งในเขตเมืองอุตสาหกรรม

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ครอบคลุมกลุ่มประชากรที่เป็นพนักงานประจำสายสำนักงาน ของบริษัทแห่งหนึ่งในเขตเมืองอุตสาหกรรมของจังหวัดปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร จำนวน 320 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน สำหรับกรอบแนวคิดหลักของการวิจัยนี้คือ ความแปลกแยกจากงาน โดยการวิจัยนี้ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนมีนาคม 2557 – มีนาคม 2558 รวมระยะเวลาการดำเนินการวิจัย 10 เดือน

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความแปลกแยก (Alienation)

ความแปลกแยกมาจากศัพท์ภาษาอังกฤษคำว่า alienation โดยหมายถึง การที่สิ่งหนึ่งเป็นอันติมะหนึ่งเดียว (จิต) ได้แสดงตัวออกมาในลักษณะที่ต้อยต่ำลงปรากฏเป็นธรรมชาติและวัตถุสาร คำว่า alienation คือ การเสียสภาพที่ดำรงอยู่ หรือการ "ตก" ลงมาจากสภาพดีเลิศ (Lichtheim, 1968 อ้างถึงใน ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2551)

ราชบัณฑิตยสถาน (2549) ได้อธิบาย alienation ในความหมายกว้างโดยหมายถึง การเปลี่ยนจากการรู้สึกผูกพันไปเป็นการรู้สึกไม่เป็นมิตร เป็นปรปักษ์ หรือไม่ยินดียินร้ายต่อผู้อื่น ต่อกลุ่ม ต่อสังคม หรือแม้แต่ต่อตนเอง เป็นต้น

ความแปลกแยกจากงาน (Works alienation)

วิทยาการ เชียงกูล (2547) แปล alienation ว่า ความเป็นอื่น ภาวะออกห่าง สภาพที่คนทำงานถูกแยกออกจากความเป็นมนุษย์ในสังคมอย่างแท้จริง ("true" social being) ถูกแยกออกจากครอบครัวและเพื่อนของเขา อันเป็นผลมาจากการทำงานที่ไร้ความหมาย และไม่เป็นธรรมชาติ

จึงอาจสรุปได้ว่าความแปลกแยกจากงาน (workers alienation) หมายถึง ภาวะที่พนักงานมีความรู้สึกเห็นห่างจากงานที่ตนเกี่ยวข้องจนทำให้รู้สึกถึงความไร้คุณค่า สิทธิโชค วรรณสุนติกุล (2530: 10-13 อ้างถึง Seeman, 1959) ได้แบ่งความแปลกแยกจากงาน เป็น 6 ด้าน คือ

1. ความไร้อำนาจ (Sense of Powerless) คือ สมาชิกในองค์กรเกิดความรู้สึกว่าตนเองไม่มีสิทธิในการควบคุมผลลัพธ์ที่เกิดจากการทำงานของตน คือจะพยายามทำงานให้ดีอย่างไรก็ตาม ตนก็ไม่อาจคาดหวังได้ว่าจะได้รับผลตอบแทนหรือรางวัลจากการทำงานผลงานจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้อื่น
2. ความไร้รู้ความหมาย (Sense of Meaning) สมาชิกในองค์กรรู้สึกว่าตนเองไม่มีสิทธิในการตัดสินใจในส่วนที่ตนเกี่ยวข้อง เช่น ไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย เพียงแต่ทำไปตามที่รับได้มอบหมายจากหัวหน้างานเท่านั้น

3. ความไร้บรรทัดฐาน (Sense of Normlessness) สมาชิกในองค์กรรู้สึกว่าการไร้บรรทัดฐานที่ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติของสมาชิกในองค์กร องค์กรอาจจะใช้วิธีไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป เช่น ความเป็นพรรคพวกเดียวกัน

4. ความโดดเดี่ยวทางค่านิยม (Value Isolation) สมาชิกในองค์กรรู้สึกว่าสิ่งที่ความคิดเห็นหรือค่านิยมที่ตนเองใช้เป็นแนวทางในการทำงานไม่เหมือนกันคนอื่น ๆ ในองค์กร เช่น ยึดถือกฎระเบียบอย่างถูกต้อง แต่คนรอบข้างจะมองว่าไม่รู้จักรัดหู ยึดติดกับกฎระเบียบมากเกินไป

5. ความโดดเดี่ยวทางสังคม (Social Isolation) สมาชิกในองค์กรรู้สึกว่าตนเองถูกตัดขาดจากคนอื่น ๆ ในองค์กร เช่น ความแตกต่างด้านความคิดเห็น บุคลิกภาพ จึงทำให้เกิดความรู้สึกว่าคนส่วนใหญ่ไม่มีใครอยากคบด้วย ส่งผลให้กลายเป็นคนเก็บตัว และออกจากสังคมในที่สุด

6. ความรู้สึกแยกตัวเองออกจากงานที่ทำ (Self Estrangement) สมาชิกในองค์กรรู้สึกว่างานที่ตนเองทำอยู่นั้นไม่ตอบสนองความต้องการของตนเอง ทำไปตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมาเท่านั้น จึงเกิดความรู้สึกไม่สนุกกับงาน

สมชัย วงศ์ประเสริฐสุข (2528) กล่าวว่าลูกจ้างส่วนใหญ่มีแนวโน้มจะประสบภาวะความแปลกแยกในระดับปานกลาง และถ้าพิจารณาให้ลึกลงไปพบว่า ลูกจ้างมีความรู้สึกแปลกแยกจากตนเองในระดับสูง อันดับรองลงมาคือความรู้สึกไร้อำนาจ

สมชาย ตระการกิริติ (2530) พบว่า แรงงานไทยมีความรู้สึกแปลกแยกอยู่ในระดับสูง ได้แก่ สภาวะเห็นห่างจากตนเอง สภาวะไร้อำนาจ สภาวะไร้ความหมาย สภาวะสิ้นหวัง ยกเว้นสภาวะปรปักษ์ที่ยังอยู่ในระดับไม่สูงมาก การศึกษาพบว่าขนาดของอุตสาหกรรม ระดับเทคโนโลยี และระบบการจัดการแบบสมัยใหม่ เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกแปลกแยก

วรรณภา อัครสุโขติ (2530) พบว่าการแบ่งคนงานออกเป็นแผนก และแต่ละคนทำงานเฉพาะอย่างที่มีความชำนาญ ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ซ้ำซาก จำเจ และการถูกบังคับโดยใช้สิ่งจูงใจจากนายจ้าง เช่นการทำงานล่วงเวลา และการคิดค่าแรงรายชิ้น ส่งผลให้ทุกคนต้องทำงานอย่างรีบเร่ง ทำให้แรงงานสตรีมีพฤติกรรมสะท้อนถึงความแปลกแยก

โมเช บาโน และวิลเลียม ดี โรเชิล (2003) พบว่า การทำงานโดยใช้กลไกควบคุมแบบตะวันตก เช่นภาวะผู้นำ และการออกแบบรูปแบบงาน มีผลต่อการลดภาวะความแปลกแยก ในขณะที่การประเมินการทำงานกลับไม่มีผล

แดน เอส ซืออาบุรุ และคณะ (2013) พบว่า ภาวะแปลกแยกมีผลกระทบอย่างมีนัยยะสำคัญต่อความพอใจและความไม่พอใจในอาชีพ และสัมพันธ์กับการนำไปสู่ความพอใจในอาชีพด้วย แต่สัมพันธ์กับผลของการทำงานหรือไม่ ยังคงต้องศึกษาเพิ่มเติมต่อไปในอนาคต

โมเช บาโน และวิลเลียม ดี โรเชิล (2003) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของกลไกควบคุม (control mechanism) ต่าง ๆ เช่น ภาวะผู้นำ การออกแบบรูปแบบงาน การประเมินการทำงาน เปรียบเทียบกับภาวะความแปลกแยกของคนงานในประเทศคิวบา การวิจัยกระทำในกลุ่มตัวอย่างเป็นคนงานในประเทศคิวบาจำนวน 327 คน โดยศึกษาแบบไม่เปิดเผยชื่อ ผลการศึกษาพบว่า การทำงานโดยใช้กลไกควบคุมแบบตะวันตก เช่นภาวะผู้นำ และการออกแบบรูปแบบงาน มีผลต่อการลดภาวะความแปลกแยก ในขณะที่การประเมินการทำงานกลับไม่มีผล

นิชา แนนท์ และเนฮาริกา วอห์รา (2010) ได้ทำการศึกษาภาวะแปลกแยกในคนทำงานที่มีทักษะความรู้ (knowledge worker) เพื่อหาเหตุผลว่าทำไมจึงเกิดภาวะแปลกแยกขึ้นได้ ผลการศึกษาจาก 1142 ตัวอย่าง พบว่ามีคนทำงาน 227 คนหรือเท่ากับประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์เกิดภาวะแปลกแยก หรืออาจกล่าวได้ว่าหนึ่งในห้า ของคนทำงานมีภาวะแปลกแยก ทั้งนี้เนื่องมาจากความรู้สึกเบื่อหน่ายในงาน หรืองานที่ทำนั้นไร้สาระ งานที่ไม่ สะท้อนตัวตน และงานที่ไม่มีคุณภาพ

แดน เอส ชิอาบุรุ และคณะ (2013) ได้ทำการศึกษาภาวะแปลกแยกที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่าง ความพอใจในอาชีพ กับความไม่พอใจในอาชีพ และศึกษาการนำไปสู่ความพอใจในอาชีพ ผลที่ได้รับพบว่า ภาวะ แปลกแยกมีผลกระทบอย่างมีนัยยะสำคัญต่อความพอใจและความไม่พอใจในอาชีพ และสัมพันธ์กับการนำไปสู่ ความพอใจในอาชีพด้วย แต่สัมพันธ์กับผลของการทำงานหรือไม่ ยังคงต้องศึกษาเพิ่มเติมต่อไปในอนาคต

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรสำหรับการวิจัยนี้ คือ พนักงาน ประจำของบริษัทแห่งหนึ่งในเขตเมือง จำนวน 320 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานประจำส่วนหนึ่งของบริษัทสาย สำนักงาน จำนวน 320 คน โดยอาศัยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan อ้างถึงใน สติน พันธุ์พินิจ, 2549) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมรับความคลาดเคลื่อน ได้ไม่เกิน 5% ซึ่งทำให้ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสม และสามารถใช้แทนประชากรได้อย่างเพียงพอ คือ 97 คน โดยใช้ วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้หน่วยตัวอย่างครบตาม จำนวนที่ต้องการ โดยเครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยนี้ คือ แบบสอบถาม (questionnaire) ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความแปลกแยก 6 ด้านของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ความไร้อำนาจ ความไร้ความหมาย ความไร้บรรทัดฐาน ความโดดเดี่ยวทางค่านิยม ความโดดเดี่ยวทางสังคม และความแปลกแยกจากตัวเอง รวมข้อคำถามจำนวน 42 ข้อ แบบสอบถามส่วนนี้ผู้วิจัยประยุกต์จากมาตรวัดทัศนคติของลิเกิร์ต (Likert) หรือ Likert's Scale เพื่อวัดความ คิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานของพนักงานสำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย การ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และการวิเคราะห์ที่ใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาความแปลกแยกของพนักงานของบริษัทผลิตอาหารแห่งหนึ่งในเขตเมือง ผู้ศึกษาได้ทำการ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลและได้ผลการศึกษาสรุปในรูปตารางแปลผลโดยมี เนื้อหาประกอบด้วย 4 ส่วนได้แก่

1. ข้อมูลทั่วไปของพนักงาน
2. ข้อมูลด้านความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานของพนักงาน
3. ความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานของพนักงานในด้านการแยกตัวออกจากงานที่ทำ
4. ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลการแยกตัวเองออกจากงานที่ทำ

1. ข้อมูลทั่วไปของพนักงาน

ตารางที่ 1: ค่าแสดงความถี่ ร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของพนักงาน

	ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	56	56.0
	หญิง	44	44.0
2. อายุ	19 – 24 ปี	34	34.0
	25 – 30 ปี	33	33.0
	31 – 35 ปี	24	24.0
	36 – 40 ปี	7	7.0
	41 – 45 ปี	2	2.0
3. สถานภาพ	โสด	67	67.0
	สมรส	30	30.0
	หย่าร้าง	2	2.0
	หม้าย	1	1.0
4. ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	51	51.0
	ปริญญาตรี	38	38.0
	ปริญญาโท	8	8.0
	ปริญญาเอก	3	3.0
5. ประสบการณ์ทำงาน	ต่ำกว่า 3 ปี	48	48.0
	3 - 8 ปี	32	32.0
	9 - 14 ปี	16	16.0
	15 - 20 ปี	4	4.0
6. รายได้ส่วนตัวต่อเดือน	ต่ำกว่า 10,000 บาท	22	22.0
	10,001 – 15,000 บาท	33	33.0
	15,001 – 20,000 บาท	19	19.0
	20,001 – 25,000 บาท	9	9.0
	25,001 – 30,000 บาท	6	6.0
	30,001 – 35,000 บาท	5	5.0
	35,001 – 40,000 บาท	1	1.0
	มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป	5	5.0
7. ตำแหน่ง	ตำแหน่งบริหาร	9	9.0
	ตำแหน่งปฏิบัติการ	76	76.0
	อื่น ๆ	15	15.0

จากตารางที่ 1 พบว่า พนักงานส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายร้อยละ 56.0 อายุอยู่ในช่วง 19-24 ปีร้อยละ 34.0 สถานภาพโสดร้อยละ 67.0 การศึกษาดำรงปริญญาตรีร้อยละ 51.0 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 33.0 ตำแหน่งงานอยู่ฝ่ายปฏิบัติการร้อยละ 76.0

2. ข้อมูลด้านความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานของพนักงาน

การวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่องานของพนักงาน นำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่องานจากพนักงานจำนวน 100 คน โดยใช้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตาราง 2-7

ตาราง 2: แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานของพนักงาน ภาพรวมแต่ละด้าน

ความคิดเห็นต่องาน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ	อันดับ
1. ความไร้อำนาจ	2.81	.585	ปานกลาง	3
2. ความไร้ความหมาย	2.63	.535	ปานกลาง	5
3. ความไร้บรรทัดฐาน	3.33	.488	ปานกลาง	2
4. ความโดดเดี่ยวทางค่านิยม	3.85	.572	มาก	1
5. ความโดดเดี่ยวทางสังคม	2.75	.414	ปานกลาง	4

ผลจากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานของพนักงานในภาพรวม 3 ลำดับแรก พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานด้านความโดดเดี่ยวทางค่านิยมมากที่สุด ($\bar{x} = 3.85$, S.D.=0.572) รองลงมาคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานด้านความไร้บรรทัดฐาน ($\bar{x} = 3.33$, S.D.=0.488) และ ความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานด้านความไร้อำนาจ ($\bar{x} = 2.81$, S.D.=0.585) ตามลำดับ

จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าพนักงานให้ความสำคัญกับความแปลกแยกจากงานด้านความโดดเดี่ยวทางค่านิยมค่อนข้างมาก และในทางกลับกันหากพนักงานคนใดไม่ให้ความสำคัญกับความโดดเดี่ยวทางค่านิยมดังกล่าว ก็อาจส่งผลให้พนักงานมีความแปลกแยกจากงานได้ง่าย และเมื่อทำการศึกษาในรายด้านของแต่ละปัจจัย และพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละปัจจัยโดยทำการศึกษาพนักงานของบริษัทและมีการแสดงความคิดเห็นเป็นรายข้อ ทั้ง 5 ปัจจัย ได้ตั้งผลการสรุปข้อมูลจากตารางที่ 3-7

ตาราง 3: แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานของพนักงานด้าน
ความไร้อำนาจ

ความคิดเห็นต่องาน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ	อันดับ
1. ความสำเร็จในการทำงานของท่านขึ้นอยู่กับความสามารถของท่านเอง	3.84	.873	มาก	1
2. ท่านไม่สามารถควบคุมการทำงานที่อยู่ในความรับผิดชอบได้	2.48	.948	น้อย	7
3. ท่านไม่มีอำนาจตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาการทำงานด้วยตนเอง	2.69	1.042	ปานกลาง	4
4. ท่านไม่สามารถกำหนดวิธีการปฏิบัติงานของท่านได้อย่างอิสระ	2.91	.975	ปานกลาง	2
5. ท่านรู้สึกว่าคุณเองไม่มีสิทธิ์มีเสียงใด ๆ ในองค์กร	2.72	1.102	ปานกลาง	3
6. ท่านรู้สึกว่าตนเองไม่สามารถ “คิดนอกกรอบ” ในการปฏิบัติงานได้	2.54	1.009	ปานกลาง	6
7. ท่านรู้สึกว่าตนเองไม่อาจต่อรองหรือโต้แย้งใดๆกับหัวหน้างานหรือผู้บังคับบัญชาได้เลย	2.55	.903	ปานกลาง	5

ผลจกตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานของพนักงานในด้านความไร้อำนาจ พบว่า พนักงานให้ความคิดเห็นว่าความสำเร็จในการทำงานนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของพนักงานมากที่สุด ($\bar{x} = 3.84$, S.D.= 0.873) รองลงมาพนักงานให้ความคิดเห็นว่าพนักงานไม่สามารถกำหนดวิธีการปฏิบัติงานได้อย่างอิสระ และพนักงานให้ความคิดเห็นว่าพนักงานรู้สึกว่าคุณเองไม่มีสิทธิ์มีเสียงใดๆ ในองค์กร

จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าพนักงานให้ความสำคัญกับความสำเร็จในการทำงานที่ขึ้นอยู่กับความสามารถของตัวเองค่อนข้างมาก และในทางกลับกันหากพนักงานคนใดไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวอาจส่งผลให้พนักงานมีความแปลกแยกจากงานด้านไร้อำนาจได้ง่าย

ตาราง 4: แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานของพนักงานด้าน
ความไร้ความหมาย

ความคิดเห็นต่องาน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ	อันดับ
8. ท่านไม่อาจทราบว่าคุณผลิตหรือ ผลลัพธ์ที่สมบูรณ์ขั้นสุดท้ายของงาน เป็นอย่างไร	2.53	.893	ปานกลาง	4
9. ท่านรู้สึกว่าคุณเองเป็นเพียง ส่วนประกอบเล็กๆในกระบวนการ ทำงานขององค์กรเท่านั้น	2.84	1.108	ปานกลาง	2
10. ท่านไม่ทราบว่าตัวเองทำงานอยู่ใน ขั้นตอนใดของกระบวนการทำงาน ทั้งหมดขององค์กร	2.26	.917	น้อย	6
11. ท่านรู้สึกว่าคุณเองสับสนกับ กฎระเบียบ หรือนโยบายบางอย่างใน การทำงาน	2.55	.978	ปานกลาง	3
12. ท่านไม่รู้ว่าจะต้องติดต่อกับใครหรือ ฝ่ายใดเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในการ ทำงาน	2.21	.902	น้อย	7
13. ท่านคิดว่านโยบายขององค์กรมีส่วน ให้ท่านทำงานอย่างมีความสุข	3.76	.955	มาก	1
14. ท่านคิดว่าหากองค์กรไม่มีท่านแล้ว งานในองค์กรจะประสบปัญหา แน่นอน	2.27	.930	น้อย	5

ผลจากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงาน
ของพนักงานในด้านความไร้ความหมาย พบว่า พนักงานให้ความคิดเห็นว่าคุณนโยบายขององค์กรมีส่วนให้พนักงาน
ทำงานอย่างมีความสุขมากที่สุด ($\bar{x} = 3.76$, S.D.=0.955) รองลงมาพนักงานให้ความคิดเห็นว่าคุณรู้สึกว่าคุณ
ตัวเองเป็นเพียงส่วนประกอบเล็กๆในกระบวนการทำงานขององค์กรเท่านั้น และพนักงานให้ความคิดเห็นว่าคุณ
พนักงานรู้สึกว่าคุณเองสับสนกับกฎระเบียบ หรือนโยบายบางอย่างในการทำงาน

จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าพนักงานให้ความสำคัญกับนโยบายขององค์กรมีส่วนให้พนักงานทำงาน
อย่างมีความสุข และในทางกลับกันหากพนักงานคนใดไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวอาจส่งผลให้พนักงานมี
ความแปลกแยกจากงานด้านไร้ความหมายได้ง่าย

ตาราง 5: แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานของพนักงานด้าน
ความไร้บรรทัดฐาน

ความคิดเห็นต่องาน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ	อันดับ
15. ท่านคิดว่าคนที่ปฏิบัติตามระบบ ขั้นตอนจะก้าวหน้าได้ช้ากว่าคนที่ รู้จักใช้ระบบเส้นสาย	3.05	1.184	ปานกลาง	5
16. ท่านคิดว่าผู้ที่ได้รับการเลื่อน ตำแหน่งงานให้สูงขึ้นนั้น องค์กรได้ คำนึงถึงผลงานเป็นสำคัญ	3.82	.833	มาก	2
17. ท่านคิดว่าการใช้ระบบเส้นสายเป็น สิ่งจำเป็นต่อการประสบความสำเร็จ หรือความก้าวหน้าในการทำงาน	2.79	1.066	ปานกลาง	7
18. ท่านคิดว่า การเลื่อนตำแหน่งงานใน องค์กรได้กระทำอย่างเปิดเผยและ เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย	3.71	.868	มาก	3
19. ท่านคิดว่า การจะได้เลื่อนตำแหน่ง งานให้สูงขึ้นนั้นจำเป็นต้องมีพวก พ้องหรือผู้ใหญ่ให้การสนับสนุน	3.18	1.029	มาก	4
20. ท่านรู้สึกที่ตัวเองกำลังได้รับการ ปฏิบัติแบบสองมาตรฐาน	2.82	1.009	ปานกลาง	6
21. ท่านจะไม่ยินยอมให้ใครทุจริต คอร์ปชั่นในองค์กรในทุกกรณี	3.95	1.019	มาก	1

ผลจากรายที่ 5 พบว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงาน
ของพนักงานในด้านความไร้บรรทัดฐาน พบว่า พนักงานให้ความคิดเห็นว่าจะไม่ยินยอมให้ใครทุจริตคอร์ปชั่นใน
องค์กรในทุกกรณีมากที่สุด ($\bar{x} = 3.95$, S.D.=1.019) รองลงมาพนักงานให้ความคิดเห็นว่าผู้ที่ได้รับการเลื่อน
ตำแหน่งงานให้สูงขึ้นนั้น องค์กรได้คำนึงถึงผลงานเป็นสำคัญ และพนักงานให้ความคิดเห็นว่าการเลื่อนตำแหน่ง
งานในองค์กรได้กระทำอย่างเปิดเผยและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าพนักงานให้ความสำคัญกับการไม่ยินยอมให้ใครทุจริตคอร์ปชั่นในองค์กรใน
ทุกกรณี และในทางกลับกันหากพนักงานคนใดไม่ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวอาจส่งผลให้พนักงานมีความแปลก
แยกจากงานด้านไร้บรรทัดฐานได้ง่าย

ตาราง 6: แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานของพนักงานด้านความโดดเด่นทางค่านิยม

ความคิดเห็นต่องาน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ	อันดับ
22. ท่านคิดว่าการทำงานเป็นทีมสำคัญกว่าการทำงานคนเดียว	4.45	.783	มาก	1
23. ท่านคิดว่าการตอบแทนผู้ที่เคยมีพระคุณกับเราในองค์กรเป็นเรื่องสำคัญ	4.04	.840	มาก	2
24. ท่านคิดว่าการปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กร คือปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการทำงาน	4.02	.876	มาก	3
25. ท่านเชื่อในคำกล่าวที่ว่า “ค่าของคนอยู่ที่ผลของงาน”	3.83	.995	มาก	4
26. ท่านเชื่อในคำกล่าวที่ว่า “จงทำดีแต่อย่าเด่นจะเป็นภัย”	3.47	1.029	ปานกลาง	6
27. ท่านมักจะมีความคิดคล้อยตามหัวหน้างานหรือผู้บังคับบัญชา	3.34	.699	ปานกลาง	7
28. ท่านคิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ กับองค์กรอย่างสม่ำเสมอเป็นเรื่องสำคัญ	3.83	.711	มาก	5

ผลจกตารางที่ 6 พบว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานของพนักงานในด้านความโดดเด่นทางค่านิยม พบว่า พนักงานให้ความคิดเห็นว่าการทำงานเป็นทีมสำคัญกว่าการทำงานคนเดียวมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.45, S.D.=0.783) รองลงมาพนักงานให้ความคิดเห็นว่าการตอบแทนผู้ที่เคยมีพระคุณกับเราในองค์กรเป็นเรื่องสำคัญ และพนักงานให้ความคิดเห็นว่าการปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กร คือปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการทำงาน

จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าพนักงานให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีมสำคัญกว่าการทำงานคนเดียวและในทางกลับกันหากพนักงานคนใดไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวอาจส่งผลให้พนักงานมีความแปลกแยกจากงานด้านความโดดเด่นทางค่านิยมได้ง่าย

ตาราง 7: แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานของพนักงานด้านความโดดเด่นทางสังคม

ความคิดเห็นต่องาน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ	อันดับ
29. เพื่อนร่วมงานจะให้ความช่วยเหลือท่านเสมอๆเมื่อท่านมีปัญหา	3.79	.880	มาก	2
30. ท่านรู้สึกว่เพื่อนร่วมงานไม่ยอมรับท่านเข้ากลุ่ม	2.18	.845	น้อย	6
31. ท่านรู้สึกว่ตัวเองถูกทอดทิ้งให้อยู่คนเดียว	2.18	.903	น้อย	7
32. ท่านสนิทสนมกับเพื่อนร่วมงานหลายคน	3.93	.924	มาก	1
33. ท่านรู้สึกว่หาเว่เมื่อทำงานอยู่ในองค์กรนี้	2.33	.842	น้อย	5
34. ท่านรู้สึกกังวลใจเมื่อต้องทำกิจกรรมหรือร่วมงานกับผู้อื่น	2.45	.809	น้อย	3
35. ท่านมักจะรู้สึกว่ผู้อื่นทำงานไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ	2.36	.704	น้อย	4

ผลจากตารางที่ 7 พบว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานของพนักงานในด้านความโดดเด่นทางสังคม พบว่า พนักงานให้ความคิดเห็นว่พนักงานมีความสนิทสนมกับเพื่อนร่วมงานหลายคนมากที่สุด ($\bar{x} = 3.93$, S.D.=0.924) รองลงมาพนักงานให้ความคิดเห็นว่เพื่อนร่วมงานจะให้ความช่วยเหลือท่านเสมอๆเมื่อท่านมีปัญหา และพนักงานให้ความคิดเห็นว่รู้สึกกังวลใจเมื่อต้องทำกิจกรรมหรือร่วมงานกับผู้อื่น

จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่พนักงานให้ความสำคัญกับความสนิทสนมกับเพื่อนร่วมงานหลายคน และในทางกลับกันหากพนักงานคนใดไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวอาจส่งผลให้พนักงานมีความแปลกแยกจากงานด้านความโดดเด่นทางสังคมได้ง่ายขึ้น

3. ความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานของพนักงานในการแยกตัวเองออกจากงานที่ทำ

จากการศึกษาความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานของพนักงานที่มีต่อการแยกตัวเองออกจากงานที่ทำของพนักงาน ผู้ศึกษานำมาศึกษาในรูปของค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นได้ผลการสรุปความหมายดังตาราง 8

ตาราง 8: แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานของพนักงานด้านการแยกตัวเองออกจากงานที่ทำ

ความคิดเห็นต่องาน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ	อันดับ
1. ท่านรู้สึกสนุกกับการทำงานเสมอ	3.74	.799	มาก	4
2. ท่านรู้สึกว่าทุกวันนี้ตัวเองทำงานเพื่อเงินเดือนหรือค่าตอบแทนเท่านั้น	3.00	.876	ปานกลาง	5
3. ท่านรู้สึกตัวเองภาคภูมิใจกับงานที่ทำอยู่	3.86	.752	มาก	2
4. ท่านรู้สึกว่าตัวเองรักงานที่ทำอยู่ เพราะว่าเป็นงานที่น่าสนใจ	3.76	.878	มาก	3
5. ท่านรู้สึกเบื่อหน่ายในงานที่ทำอยู่	2.45	.957	น้อย	7
6. ท่านคิดว่างานที่ทำอยู่นี้มีความเสี่ยงต่อสวัสดิภาพ	2.63	1.089	ปานกลาง	6
7. ท่านคิดว่างานที่ท่านทำมีส่วนให้ท่านพัฒนาตนเองในทุกๆด้าน	4.02	.876	มาก	1

ผลจากตารางที่ 8 พบว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานของพนักงานในด้านการแยกตัวเองออกจากการทำงาน พบว่า พนักงานให้ความคิดเห็นว่างานที่ท่านมีส่วนพัฒนาตนเองในทุกๆ ด้านมากที่สุด ($\bar{x} = 4.02$, S.D.=0.876) รองลงมาพนักงานให้ความคิดเห็นว่ารู้สึกตัวเองภาคภูมิใจกับงานที่ทำอยู่ และรู้สึกว่าตัวเองภาคภูมิใจกับงานที่ทำอยู่

จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าพนักงานให้ความสำคัญกับงานที่ท่านมีส่วนพัฒนาตนเองในทุกๆด้าน และในทางกลับกันหากพนักงานไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวอาจส่งผลให้พนักงานมีความแปลกแยกจากงานด้านการแยกตัวเองออกจากงานที่ท่านทำได้ง่าย

4. ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลการแยกตัวเองออกจากงานที่ท่านทำ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานของพนักงาน นำมาวิเคราะห์โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ correlation coefficient (r) โดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าตั้งแต่ 1 (แสดงความสัมพันธ์ทางบวกหรือทางเดียวกัน) ถึง ค่าลบ (-) (แสดงความสัมพันธ์ทางลบ หรือทางตรงข้ามกัน)

$r = .50$ ถึง 1.00 หรือ $-.50$ ถึง -1.00 ถือว่าข้อมูลมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

$r = .30$ ถึง $.49$ หรือ $-.30$ ถึง $-.49$ ถือว่าข้อมูลมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

$r = .10$ ถึง $.29$ หรือ $-.10$ ถึง $-.29$ ถือว่าข้อมูลมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

$r = .00$ ถือว่าข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์กัน

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานของพนักงานได้ผลการวิเคราะห์ดังตาราง
ตารางที่ 9: ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงาน 5 ด้าน กับการแยกตัวเองออกจากงาน
ที่ทำ

ความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงาน	r (sig.)	ความสัมพันธ์
1. ความไร้อำนาจ	.286 (sig.=.004*)	ความสัมพันธ์ทางบวก
2. ความไร้ความหมาย	.372 (sig.=.000**)	ความสัมพันธ์ทางบวก
3. ความไร้บรรทัดฐาน	.429 (sig.=.000**)	ความสัมพันธ์ทางบวก
4. ความโดดเดี่ยวทางค่านิยม	.458 (sig.=.000**)	ความสัมพันธ์ทางบวก
5. ความโดดเดี่ยวทางสังคม	.454 (sig.=.000**)	ความสัมพันธ์ทางบวก

* มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 , ** มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

จากตาราง 9 การศึกษาความสัมพันธ์ของความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานที่ประกอบไปด้วยเรื่อง
ความไร้อำนาจ ความไร้ความหมาย ความไร้บรรทัดฐาน ความโดดเดี่ยวทางค่านิยม และ ความโดดเดี่ยวทางสังคม
พบว่า ความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานที่มีความสัมพันธ์ต่อการแยกตัวเองออกจากงานที่ทำสูงสุด 2 ปัจจัย
แรกจะเป็นเรื่องของความโดดเดี่ยวซึ่งประกอบด้วยความโดดเดี่ยวทางค่านิยม ($r=.458$; $sig.=0.000$) รองลงมา
เป็นเรื่องความโดดเดี่ยวทางสังคม ($r=.454$; $sig.=0.000$) แต่เมื่อศึกษาในทุกปัจจัยสรุปได้ว่าความไร้อำนาจ ความ
ไร้ความหมาย ความไร้บรรทัดฐาน ความโดดเดี่ยวทางค่านิยม และ ความโดดเดี่ยวทางสังคม มีความสัมพันธ์เชิง
บวกกับการแยกตัวเองออกจากงานที่ทำทุกปัจจัย

จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าพนักงานให้ความสำคัญกับความโดดเดี่ยวทางค่านิยมและความโดดเดี่ยวทาง
สังคมค่อนข้างมากเพราะเชื่อว่าความโดดเดี่ยวดังกล่าวส่งผลให้เกิดการแยกตัวเองออกจากงานที่ทำได้ง่าย นั่นเอง

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

โดยภาพรวมแล้วพนักงานมีความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานด้านความโดดเดี่ยวทางค่านิยมมาก
ที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความไร้อำนาจ พนักงานเห็นว่า ความสำเร็จในการทำงานนั้นขึ้นอยู่กับ
ความสามารถของพนักงานมากที่สุด ด้านความไร้ความหมาย พนักงานเห็นว่า นโยบายขององค์กรมีส่วนให้
พนักงานทำงานอย่างมีความสุขมากที่สุด ด้านความไร้บรรทัดฐาน พนักงานเห็นว่า จะไม่ยินยอมให้ใครทุจริต
คอร์รัปชันในองค์กรในทุกกรณีมากที่สุด ด้านความโดดเดี่ยวทางค่านิยม พนักงานเห็นว่า การทำงานเป็นทีมสำคัญ
กว่าการทำงานคนเดียวมากที่สุด ด้านความโดดเดี่ยวทางสังคม พนักงานเห็นว่า พนักงานมีความสนิทสนมกับเพื่อน
ร่วมงานหลายคนมากที่สุด ด้านการแยกตัวเองออกจากงานที่ทำ พนักงานเห็นว่า งานที่ทำมีส่วนพัฒนาตนเองใน
ทุกๆด้านมากที่สุด สำหรับการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ของความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานในด้านต่างๆ พบว่า
ความคิดเห็นต่อความแปลกแยกจากงานที่มีความสัมพันธ์ต่อการแยกตัวเองออกจากงานที่ทำสูงสุด 2 ปัจจัยแรกจะ
เป็นเรื่องของความโดดเดี่ยวซึ่งประกอบด้วยความโดดเดี่ยวทางค่านิยม รองลงมาเป็นเรื่องความโดดเดี่ยวทางสังคม

จากผลการศึกษาข้างต้นชี้ให้เห็นว่า โดยภาพรวมแล้วพนักงานจะให้ความสำคัญกับความแปลกแยกจากงานด้านความโดดเดี่ยวทางค่านิยมค่อนข้างมาก และมีโอกาสเป็นไปได้ที่หากพนักงานคนใดไม่ให้ความสำคัญกับความโดดเดี่ยวทางค่านิยมดังกล่าวก็อาจส่งผลให้พนักงานมีความแปลกแยกจากงานได้ แสดงว่า “ค่านิยม” ค่อนข้างจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของพนักงานบริษัทในแห่งนี้ที่จะมีส่วนกำหนดพฤติกรรมแปลกแยกจากงานหรือไม่ นอกจากนี้ข้อสรุปที่ว่าความแปลกแยกจากงานที่มีความสัมพันธ์ต่อการแยกตัวเองออกจากงานที่ทำสูงสุด 2 ปัจจัยแรกจะเป็นเรื่องของความโดดเดี่ยวซึ่งประกอบด้วยความโดดเดี่ยวทางค่านิยม รองลงมาเป็นเรื่องความโดดเดี่ยวทางสังคมนั้น ได้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า “ค่านิยม” และ “สังคม” เป็นส่วนสำคัญที่โยงยึดให้พนักงานบริษัทแห่งนี้ไม่แปลกแยกจากงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยมเรื่องการทำงานเป็นทีม และความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานหลายคน อย่างไรก็ตามก็อีกนัยหนึ่งที่ผลการศึกษาดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นว่าหากพนักงานบริษัทแห่งนี้ชอบทำงานคนเดียวและปฏิเสธการทำงานเป็นทีม อีกทั้งไม่พยายามมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานหลายคน หรือไม่รู้จักสร้างเครือข่ายเพื่อนร่วมงาน ก็มีโอกาสเป็นไปได้ที่พนักงานจะมีความแปลกแยกจากงานสูง

จากข้อมูลที่บ่งชี้ว่าพนักงานมีความสนิทสนมกับเพื่อนร่วมงานหลายคนนั้น อาจสะท้อนได้ว่า พนักงานที่ทำงานร่วมกันมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ไม่แบ่งฝักแบ่งฝ่าย ซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์อยู่แล้วที่วามมนุษย์เป็นสัตว์สังคม มีแนวโน้มที่จะอยู่รวมเป็นกลุ่มก้อน มีพรรคพวกเพื่อนฝูงคอยช่วยในเรื่องต่าง ๆ แต่โดยธรรมชาติของมนุษย์อีกเช่นกันที่มีความเป็นปัจเจกอยู่ในตัว ก็จะมีอะไรบางอย่างที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้น จึงไม่อาจสรุปแบบแน่นอนได้ว่าถึงพนักงานจะมีความสนิทสนมกัน ก็จะไม่เกิดความแปลกแยกทางสังคมขึ้น เพียงแต่ถ้าพนักงานให้ความสำคัญเรื่องความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานน้อย ก็มีโอกาสจะเกิดความแปลกแยกได้ง่ายนั่นเอง

อย่างไรก็ตามเราไม่อาจสรุปแบบได้ว่า พนักงานคนไหนที่มีลักษณะของความโดดเดี่ยวทางค่านิยมจะต้องเป็นคนที่มีความแปลกแยก ตัวอย่างเช่น ค่านิยมที่ว่า “ทำงานเป็นทีม ดีกว่าทำงานคนเดียว” ก็ไม่เสมอไปที่ว่า คนที่ชอบทำงานคนเดียวจะไม่สามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ ตรงข้าม อาจจะทำให้ดีกว่าการทำงานเป็นทีมอีกด้วย และในบางครั้งลักษณะของงานอาจไม่เอื้อให้ทำเป็นทีมเราอาจเปรียบเทียบได้กับวิธีการเรียนของนักเรียนนักศึกษา ซึ่งแต่ละคนก็มีวิธีในการรับรู้หรือเรียนรู้ต่างๆ กันออกไป

เอกสารอ้างอิง

- ทวีป วรดิตรก. (2545). *ปรัชญาว่าด้วยความแปลกแยก*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก.
- พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิ์พงษ์. (2525). “อัญญาภาพ : แนวคิดเชิงสังคมวิทยา”. *วารสารสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา*. 66-89. อ้างถึง Hegel, G. W. 1966. *The Phenomenology of the Mind*. London: George Allen & Unwin.
- วรรณณา อิศวสุโชติ. (2530). *ภาวะความแปลกแยกและการปลดปล่อยจากความแปลกแยก : ศึกษากรณีแรงงานสตรีในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิทยากร เชียงกูล. (2547). *อธิบายศัพท์ปรัชญาการเมืองและสังคม*. กรุงเทพฯ: สายธาร
- สาคร สมเสริฐ. (2556). ความแปลกแยกของมนุษย์ในสังคมสมัยใหม่. *วารสารนักบริหาร*, 33(3), 66.
- สมชัย วงศ์ประเสริฐสุข. (2528). *การศึกษาภาวะเอเลี่ยนเนชั่นในบรรดาลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สมชาย ตระการเกียรติ. (2530). *ความแปลกแยกของแรงงานในอุตสาหกรรมไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สิทธิโชค วรรณสันติกุล. (2530). *จิตวิทยาการบริหารองค์การ*. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต. อ้างถึง Seeman, M. 1959. "On the Meaning of Alienation". *American Sociological*. 24 (6): 783-791.
- Banai, M. & Reisel, W. D. (2003). A Test of Control – Alienation theory among Cuban workers [Electronic version]. *Management Research: Journal of The Iberoamerican Academy of Management*, 1(3), 243-252
- Chiaburu, D. S., Diaz, I. & Vos, A. D., (2013). Employee alienation: relationship with careerism and career satisfaction [Electronic version]. *Journal of Managerial Psychology*, 28(1), 4-20.
- Lichtheim, G. (1986). *Alienation* ใน International Encyclopedia of the Social Sciences, vol 1 (New York: Macmillan). อ้างถึงใน ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2551). *ลัทธิเศรษฐกิจการเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Nair, N. & Vohra, N. (2010). An exploration of factors predicting work alienation of knowledge workers [Electronic version]. *Management Decision*, 48(4), 600-615